

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 270 - Barcelona, dijous, 5 d'abril de 1934

Sense confiança i sense respecte, l'acció de la justícia no pot ésser eficaç

DEL PALAU DE JUSTICIA

Cal fer un bon dissabte

El famós jutge senyor Jovino Fernández Peña torna a ésser popular. La sorprenent absolució d'un subjecte convençut com a autor de l'incendi d'un tramvia ha deixat la gent boca-badada. El senyor Jovino Fernández deu tenir les seves raons per a procedir com fa; però el cert és que el públic no arriba a capir-les i s'indigna i se'n fa creus. En aquests moments un malentès així — si es tracta de malentès — és lamentable i no dubtem que per l'honor del Palau de Justícia cal que les boires es dissipin, tingui la raó qui la tingui; però cal tallar l'escàndol.

Un altre motiu del retorn a la popularitat d'aquest senyor jutge és la seva pretensió arbitrària d'obligar l'agent de vigilància que declarava en aquest procés, a parlar en llengua castellana. Per segona vegada don Jovino mostra la seva antipatia a les coses catalanes; ja s'havia fet famós quan intentà negar la immunitat parlamentària del diputat senyor Comorera. Tothom va creure que el poc èxit que s'apuntà en aquella avinentesa el faria més circumspecte. Però, per dissort, aquest magistrat demostra una persistència que el fa incòmode al Palau de Justícia de Barcelona. La toga judicial s'hauria de vestir amb més miraments i no és pas servir-la fer-la pantalla d'estirabots i mals humors crònics. Més quan contribueixen a suscitar molèsties entre els organismes de l'Estat autònom i a desprestigiar institucions que han d'estar més enllà de tota disputa, i, per tant, s'han d'abstenir d'agredir els sentiments d'un poble.

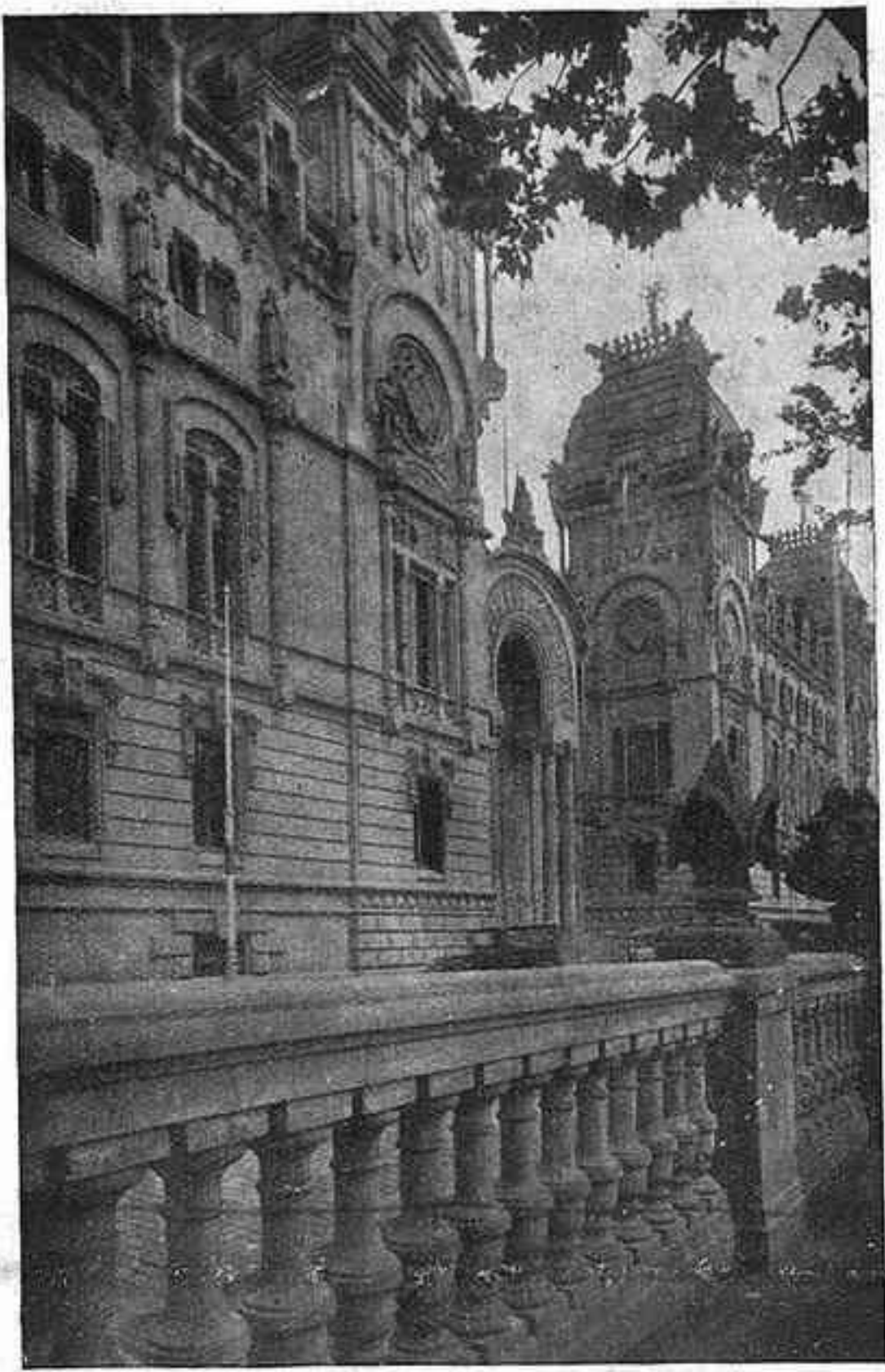
I, sobretot quan el que ha de servir la llei obra arbitràriament, el dany causat és doble.

Però nosaltres no ens voldríem pendre les coses en tragèdia. Solament fer observar que a l'edifici — arquitectònicament parlant — del vell Saló de Sant Joan, encara viuen fora del temps i del món, perduts entre rutines no sempre dignes d'època, engorronats d'una manera absurda dins una atmosfera provinciana que no s'oreja mai. Hi ha casos i escenes que resulten de sàinet. El sàinet hi floreix a cada pas; i en un Palau de Justícia no s'escauen aquestes facècies. El sàinet es pot transformar en drama.

Es clar que hi ha també persones digníssimes, els passos de les quals no són guiats sinó pel desig de justícia. Però són més visibles i fan més impressió les atzagaiades que no pas el compliment del deure. I per això,

enmig de l'estès ambient de desconfiança sistemàtica en l'actuació judicial, fets com el que ha donat peu a aquests dies a comentar potser exagerats, no poden fer altra cosa que augmentar la desconfiança i, com a conseqüència, minvar el respecte envers la funció de la justícia.

La més petita falta d'atenció i de sentit de la responsabilitat en moments com els

El Palau de Justícia

actuals, quan cal restablir entre el nostre públic el sentit de confiança en el joc normal de les institucions i allunyar-lo de la superstició dels feixismes; la més petita falta de to és de conseqüències perillosíssimes.

Es per això que trobem incòmoda la presència dins el Palau de Justícia de persones que no tinguin prou domini d'ells mateixos per donar sempre aquesta sensació de serenitat i de superioritat que cal en tota democràcia. No pot perillar un règim i tot el concepte de l'autoritat per culpa dels nervis d'un magistrat o per les seves humorades, o les seves fòbies, però poden fer-hi molt de mal.

I, en general, el cas singular d'aquest bon senyor ha de servir de senyal d'alarma per a procedir a una neteja a fons i a una revisió total del Palau de Justícia, fins a posar-lo a nivell de la seva missió; si no, tota la nostra autonomia fallarà per la base, car és la justícia el que fa els règims duradors.

Els Dijous — Blancs

Interludi sitgetà

Sitges ha fet sempre meravelles en l'art de refondre l'ànima catalana. Cap vila com aquesta no s'ha vestit tant de forastera per a ésser més ella mateixa. Entre pedanteries i riotes, un dia aixeca un monument al Greco, el pintor que desentona més amb la seva platja amarada de llum; l'altre, deixa que Mr. Deering s'hi basteixi una mena de castell feudal tocant al baluard. I abans i després, americans i gentie bien desfan llur parla ofenent Cervantes i Catalunya. Però tant se val. Una generació empaïta l'altra.

Avui Sitges sent la imantació exòtica del Terramar Palace. L'home del dia és Max Schmeling. Per tal d'entrenar-lo, s'ha fet un clos al que era jardí d'infants de la Piscina Maria Teresa. Tot és gent coneguda, però de fora casa. El boxador, els seus entrenadors i el jutge de camp han vingut d'Alemanya, igual que el cuiner, el massatgista i el metge. Hi ha Joe Jacobs, l'empresari internacional; Douglas Fairbanks, pare i fill; Arthur Loew, de la Metro Goldwyn Mayer; Mr. Straus, Mr. Max Mahon, la Solita ex-campiona de «Les Mouettes» de París... A la dreta es parla alemany, a l'esquerra anglès. Tot són calces de golf i cares vermelles. I Jack Bilbo, l'ex-loctinent d'Al Capone, esdevingut barman sitgetà, passeja la seva còrpora i la seva pipa, bo i tirant glopades de fum a En Vidal i Guardiola, la representació nacional més controlada que descebrim al camp.

Voldríem escoltar aquell típic castellà de Sitges i no l'encertem. Un financer barceloní comença a parlar-hi amb la fraulein i, trobant-lo desplaçat, canvia el registre. Ara es veu com el castellà fa cursi! Fins unes noies destacades se les emprenen a parlar anglès:

—And Anny Ondra?

—Forbidden! Schmeling must remain virtuous, as being into a glass case!

Els tiquets que ens fan d'aquests milionaris per a cobrar les entrades al camp són també anglesos. Un aprofitament, potser, de barraques de fira de Sussex... Oh, l'avara poveria... dels altres!

Quan Schmeling entra al camp, deixa que passi, sense pagar, la mainada de Sitges, assabentat dels estripi que han fet a l'arpiñera. Els nois s'asseuen en un recó del camp i, quiets, emocionats, miren l'ex-campió del món donar-se cops de puny amb els seus sparrings. Qui d'ells arribarà tan amunt? Han sentit contar històries de navilers que a ultramar s'adineraven. Però això és diferent i la gent una altra.

De sobte, el boxador relisca i es fereix. S'ha esquinçat la gemma del dit gros de la mà dreta i s'ha fet sang. Una tovallola taca. El boxador, rabiós, fuig cap a guarir-se, i la gent se'n va, decebuda.

Els nois sitgetans corren com un vol d'ocells. Tot d'una, el capdavanter es treu de la pitxera un drap sangonós i exclama:

—Ja l'he atrapada!

I, Passeig Marítim amunt, enlaira la tovallola com un banderí, tot repetint a crits:

—Visca Schmeling!

Ai, però, si Schmeling perd! Quina responsabilitat per als sitgetans, quin compromís per al ucliman!

MIRADOR INDISCRET

Un advertiment i una coincidència

Sota el titular *Perrils i tirania de l'Estatut Català*, ha aparegut darrerament al *Journal des Débats*, i al *Journal de Genève* una informació en la qual, prenent peu del material produït en determinats sectors per la llei sobre els contractes de conreus, es parla dels abusos, la tirania del Parlament català i de la Generalitat, de d'obra de dissociació de les energies agrícoles duta a terme pels representants oficials del Parlament de Barcelona, de la «carència de poder públic» a casa nostra i de la preferència dels agricultors catalans «pel treball comú dintre la gran nació espanyola a una autonomia ruïnosa».

Recollim, encara que fragmentàriament, aquesta informació, per dues raons: Primera, per advertir el Govern de la Generalitat la campanya de sabotatge a la nostra autonomia que es ve realitzant fronteres enllà, i per fer-li present, en conseqüència, la necessitat de contrarestar-la; i Segona, per assenyalar la coincidència que hagin inserit l'alludida informació precisament dos periòdics en la redacció dels quals sembla que té alguna bona amistat un determinat diputat regionalista a les Corts de la República.

No sabem fer-nos donar importància?

Aquest sabotatge, de què acabem de parlar, de les nostres coses a la premsa estrangera, es realitza sobretot des de Madrid estant.

Així, per exemple, del recent viatge del senyor Companys a la capital de la República, només vàrem llegir-ne, el darrer dia, tres ratlles comptades al *Temps*, de tota la premsa francesa.

Deien, poc més o menys: «El President de la Generalitat de Catalunya ha estat uns dies a Madrid per tal de veure la manera d'accelerar el trànsit dels serveis que, segons l'Estatut català, corresponen a aquesta regió.»

Creiem que el Govern de la Generalitat pensarà, com nosaltres, que aquell viatge, pel seu objectiu i per l'alta representació del senyor Companys, exercirà, a les planes de la premsa estrangera, una millor acollida.

No ens donem importància o no sabem fer-nos-en donar?

Estelrich fa bondat

Després d'una campanya anti-maçònica que ha fet aixecar els cabells de punta, el setmanari *D. I. C.* ha estat suspès per algunes preocupacions contra les autoritats.

Mossèn Tusquets, heroi de la campanya antimaçònica, en parlava un dia a casa d'uns amics:

—Publicaré uns articles que demostraran que tota la República és maçònica.

—I l'Estelrich? — va insinuar un conegut carlí que escoltava Mn. Tusquets.

—Home, no me'n parlis. N'he sentit explicar alguna cosa. Però les notícies que tinc de Girona són que ara s'ha posat a fer bondat.

Si et defenses, pitjor

Contestant a una escamesa del regidor radical senyor Domènech contra les proves psicotècniques a què són sotmesos els individus de la guàrdia urbana, l'alcalde, senyor Pi i Sunyer, pronuncia un discurs exaltant l'eficàcia d'aquestes proves i recordant que a tot arreu del món es porten a terme. En bones paraules, el senyor Pi i Sunyer vingué a dir que el senyor Domènech no en sabia, d'aquesta qüestió, ni les beceroles.

Aleshores, un altre regidor radical, el senyor Frigola, sortí, sentint-se Quixot, en defensa del seu company.

—No vull pas sostenir — declarà de bones a primeres — que el senyor Domènech sigui un savi...

El senyor Domènech li estrí l'americana:

—Deixa-ho córrer — li digué en veu baixa —. A veure si encara ho emm...às!

Un despatx i una dedicatòria

Els qui ho han vist asseguren que el despatx particular del senyor Casimir Giralte és d'allò més regi i fastuós, digne d'un ministre autèntic. Que en tot Barcelona no n'hi ha cap que el superi, ni tres d'iguals...

—Ho deu fer per anar-se entrenant al càrrec que ell creu que Lerroux li donarà un dia o altre — comentava un.

En aquest despatx, com és natural, no pot mancar el retrat del caudillo amb la sentida dedicatòria del cas. «A un catalán españolizado, un español catalanizado», diu la dedicatòria, signada com es pertany.

La reconciliació Mary-Doug

Un sol diari, *La Publicitat*, s'ha fet ressò, amb motiu de l'estada de Douglas Fairbanks a Barcelona, dels rumors i comentaris que omplen aquests dies la premsa anglesa i nordamericana a propòsit d'una pròxima reconciliació de l'esmentat artista amb la seva dona, Mary Pickford.

El *Daily Mail* anunciava, dues setmanes enrera, que aquesta reconciliació serà aviat un fet, i constata que la demanda de divorci presentada per Mary Pickford estava en suspens, que «Pickfair» — la residència americana de les dues estrelles — no era ja oferta als compradors i que Douglas havia llogat prop d'Elstree una caseta per a viu-

re-hi amb Mary tot el temps que ell hagi de romandre a Anglaterra.

La *Chicago Tribune* ha confirmat, fa quatre dies, aquesta informació, afegint-hi nous detalls. Un d'ells és que Douglas Fairbanks, durant el seu sojorn a la nostra ciutat, ha telefonat diverses vegades a Detroit, on es troba actualment Mary Pickford.

Aquest detall és cert. Podem afirmar que Douglas Fairbanks, des de Barcelona, ha telefonat a dues represes a Detroit.

Més, encara: després d'una d'aquestes comunicacions telefòniques, Douglas Fairbanks va comunicar a uns amics anglesos que a primers de Juny, en havent filmat *Adéu, don Joan*, tornarà a Hollywood.

Aquell lord Beaverbrook

El passat dissabte, Douglas Fairbanks va pesenciar, des d'un balcó de l'Ajuntament, el concurs de caramelles que tenia lloc a la Plaça de Sant Jaume.

Douglas Fairbanks anava acompanyat de lord Beaverbrook i una dama. A la Casa Gran foren obsequiats amb un alcalde que parlava anglès, En Duran-Reynals, i un lloctinent.

La festa es féu per a Douglas...

No obstant, aquell lord Beaverbrook, al qual pot dir-se que gairebé ningú no presta atenció, és, després de lord Rothermere, el més potent magnat de la premsa anglesa. És el propietari dels diaris *Daily Express*, *Sunday Express* i *Evening Standard*, entre altres.

El millor desgreuge

El fet es produí fa ja algun temps, però així i tot val la pena que el reportem als nostres lectors.

Ens trobem a Reus, en l'assemblea del Partit Radical Autònom, en la qual s'han de designar els candidats a Consellers municipals de l'esmentada ciutat. Els assembleistes proposen noms. Un dels grups proposa el d'un afiliat que ha figurat, segons els temps, entre els socis de tots els cercles polítics de la ciutat.

La proposició desferma l'oratori més furiosa de tots els altres grups, els quals evocuen el passat, gens exemplar, del reusenc que ha conegut tots els cicles polítics. Finalment, en cedir el grup proposant, l'escàndol decreix fins a apagar-se.

El líder del partit, però, el barbut i menjapellans Simó i Bofarull, vol arreglar-ho tot i, a tal fi, pronuncia un discurs de concòrdia i de circumstàncies, en el qual art és mestre. Acabà així:

—...i proposo, com a colofó de les meves paraules, un minut de silenci en desgreuge de les paraules d'oprobri que s'han pronunciat ací per al nostre estimat company.

Acte seguit l'assemblea l'obeí i féu un minut de silenci a la memòria de la regidoría esfumada, més que de l'honorabilitat criticada del ciutadà que, materialment aixafat, resta assegut com a privilegi fugaç.

Inflació

El Pantarca féu mans i mànagues per a ésser oficialment invitat a donar unes conferències a Ginebra, les quals no aconseguiren l'èxit de premsa que el conferenciant tenia tot el dret d'esperar. Un sol periòdic eixí amb reportatges llarguissims i ditiràmics signats amb pseudònims, el qual, segons es diu, amaga el nom d'una anciana periodista ginebrina bojamant enamorada de l'illustre cercador de *midí a quatorze heures*.

Per tal de rescabalar-se, Xenius treballa activament a Ginebra en la constitució d'una *Société des Amis d'Eugenio d'Ors*, empresa que reeixirà segurament, i així cal desitjar-ho.

Si el Pantarca no hagués trigat tant a constituir aquesta entitat, altrament forta es trobaria la Societat de les Nacions.

El pecat i la penitència

La casa Klein, en un moment — o una temporada — de pessimisme, creient que a Barcelona no es pot viure ni treballar, traslladà la seva fàbrica a Segòvia.

I a Segòvia hi ha hagut, recentment, la primera vaga general que registraran els cronistes d'aquella ciutat castellana.

I aquesta vaga general l'han provocada els treballadors de la fàbrica Klein.

El número 14 i els Borbons

Ha vingut a les nostres mans un exemplar del diari *Paris-Midi* corresponent al dia 10 de juliol de 1930.

Hi hem llegit el sòlt següent:

«QUÈ PASSARÀ L'ANY QUE VE AMB LA DINASTIA DELS BORBONS?»

Tothom sap que el número 14 ha tingut sempre un paper considerable en la dinastia dels Borbons.

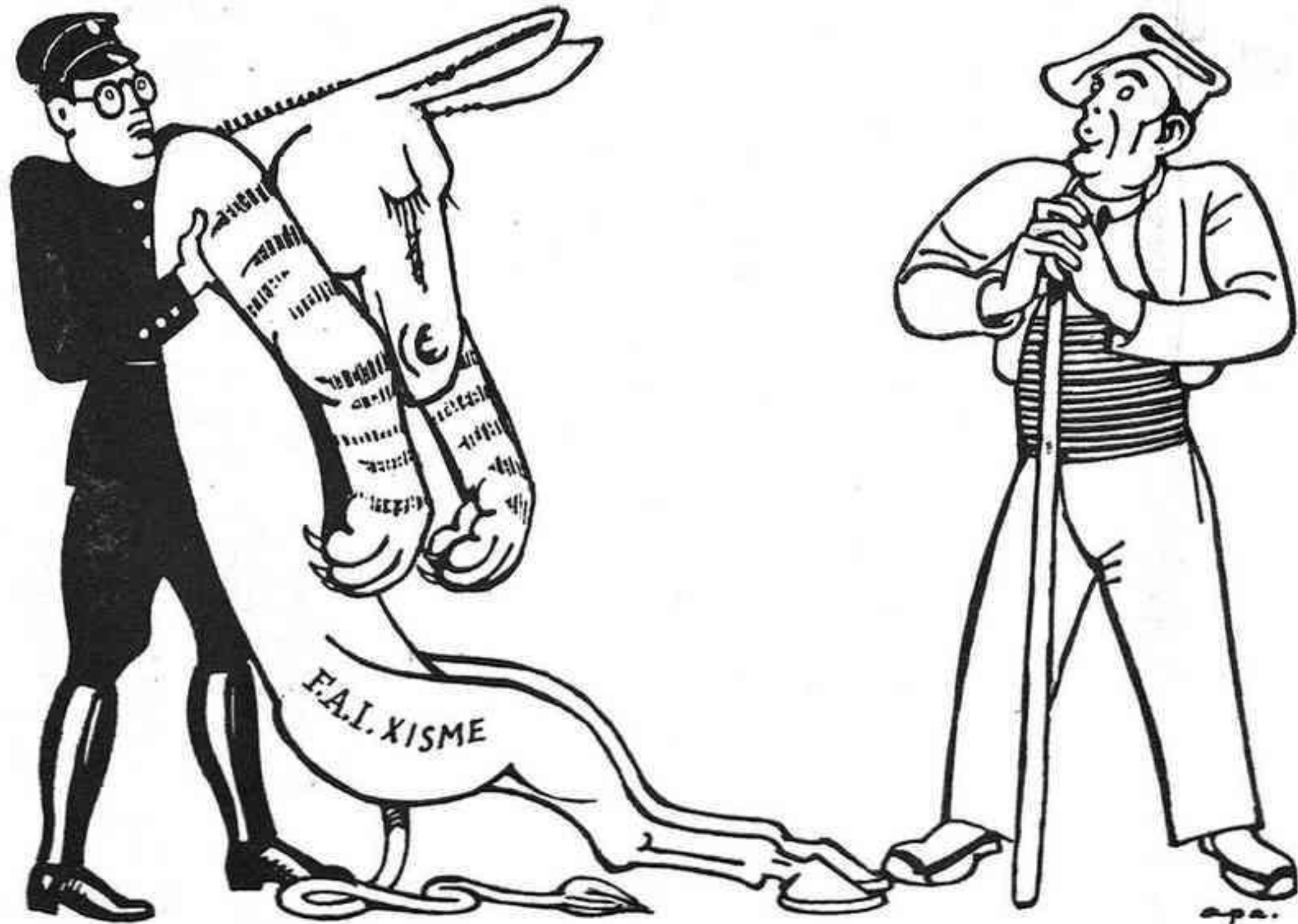
Així, per exemple, Enric IV va néixer en 1553, i 1 més 5, més 5, més 3, dona 14. El seu fill Lluís XIII morí un 14 de maig i el seu fill Lluís XIV pujà al tron en 1643, total 14, i morí en 1715, total 14, a l'edat de 77 anys, total 14.

Lluís XVI havia regnat 14 anys quan va convocar els Estats Generals que li havien d'ésser tan cruels.

En fi, la restauració dels Borbons tingué lloc en 1814, total 14. Què passarà en 1931, total 14...?»

El sòlt no pot ésser més curiós. Ni més encertat.

Què va passar en 1931? Que va caure la dinastia dels Borbons. Res més que això. Ah, i en un dia 14!

BÉ, NOIS! ARA CAL TROBAR L'AMO DEL RUC!

Setmana Santa a Sevilla

El tren corre amb un terratrèmol escandalós de ferro per entre els tarongers de València, i després per entre una terra seca i dura, aspra, terriblement dramàtica. De sobte, quan el viatger menys s'ho pensa, tota la llum d'Andalusia, tota la gamma dels colors, verds, grocs, ocre, blaus, vermells, li cau a sobre, i quan encara no s'ha refet de la impressió, arriba a Sevilla.

Sevilla és la ciutat més andalusa de totes. Pels seus carrers corren les mentides més inversemblants amb èdula i compte corrent; els tipus més estranys, des del turista al torero, passant pel gitano i el comunista de *chato con tapa*. Tot és *juerga* i alegria, no hi ha ningú que agafi res seriósament, es prenen el pèl mútuament, fan gatzara de les coses més dramàtiques i en parlar gesticulen com uns grans mestres de la mímica que són.

Anar a Sevilla és perdre's pel pare de Maria Luisa, visitar les ruïnes d'Itàlica, pujar a la Giralda, badar davant la Torre del Oro, veure la casa de Pilat i l'Alcázar, abocar-se a Triana i el barri de la Macarena, rodar pels carrers de les Sierpes i de l'Agua i les places de Santa Cruz i Doña Elvira, mirar els patios florits amb el brollador al mig, allargar-se una tarda a Tablada a veure l'encierro dels toros, córrer una *juerga* a la Venta Eritaña i beure *chatos*.

La gent fan vida al carrer i als cafès, bars, tavernes i colmadors, establiments el nombre dels quals és incalculable.

Però el veritablement encisador de Sevilla són les seves nits de primavera. Fresques, suaus, clares, atapeïdes d'estels, perfumades, conviden el somni.

Arreconeu-vos a la plaça de Doña Elvira una nit, i allí, voltats de casetes amb cascades de flors que cauen de reixes i terrats, amb un silenci no sentit mai, sentireu un no sé què d'especial que no us deixarà moure, ni tindreu ànsia de pensar en res.

LES CONFRARIES SEVILLANES

No aneu sols, si no coneixeu la ciutat. Sevilla està plena de carrers sense sortida,

Uns nazarenos de San Juan de la Palma

i tothom una vegada o altra, sense saber-ho, es fica confiat i tranquil carrer a dintre. A mig camí, d'una porta qualsevol surt una veu que diu amb to amical: *Hasta luego, amigo*. Us penseu que us han pres per altre, però en anar a tocar, veieu que allò s'ha acabat i que cal tornar pel mateix camí. Llavors ho compreneu tot i camineu de pressa, vermells de cara, mirant de no fer soroll, però el de la salutació d'abans està esperant-vos rient a la porta per a dir-vos: *No le decia yo, compare, que hasta luego!* Veniu amb mi, doncs, ja que anem a ficar-nos pels carrers de la Setmana Santa.

Cada Confraria consta: d'un Germà Major, que és el que representa la Germandat; un tinent de Germà Major, que substitueix el primer; diversos consiliaris — vuit o deu — per suplir la presidència; un Majordom, que fa d'administrador; dos Secretaris; dos Priostes, encarregats del culte intern de la Germandat, com septenaris, novenes, exoració d'altars, etc.; dos Censors que revisen els comptes que ha de presentar el Majordom.

Per a l'organització de les processons, cada Confraria té: un Diputat Major, que és qui va amunt i avall recorrent la processó per a curar de l'ordre; diversos Diputats de govern, que són uns Natzenars amb vares llargues que van enmig de les files dels penitents i ajuden el treball del Diputat Major; diversos Diputats d'Insignies, portadors dels atributs de la Germandat: botzines, estendards del «Senatus», vares, etc., entre els quals estan els *Canastilleros*, que curen que tots els ciris vagin encesos.

Les Germandats celebren els seus *cabildos*, dos de generals a l'any, un després de Setmana Santa per a l'elecció i presentació dels comptes, i un altre abans de la gran festa, per a la celebració de culte, sortida de Confraria, reformes, etc., i uns altres per a fer i desfer tot el necessari per a la bona marxa econòmica, com: funcions de teatre, rifes, revetlles, etc.

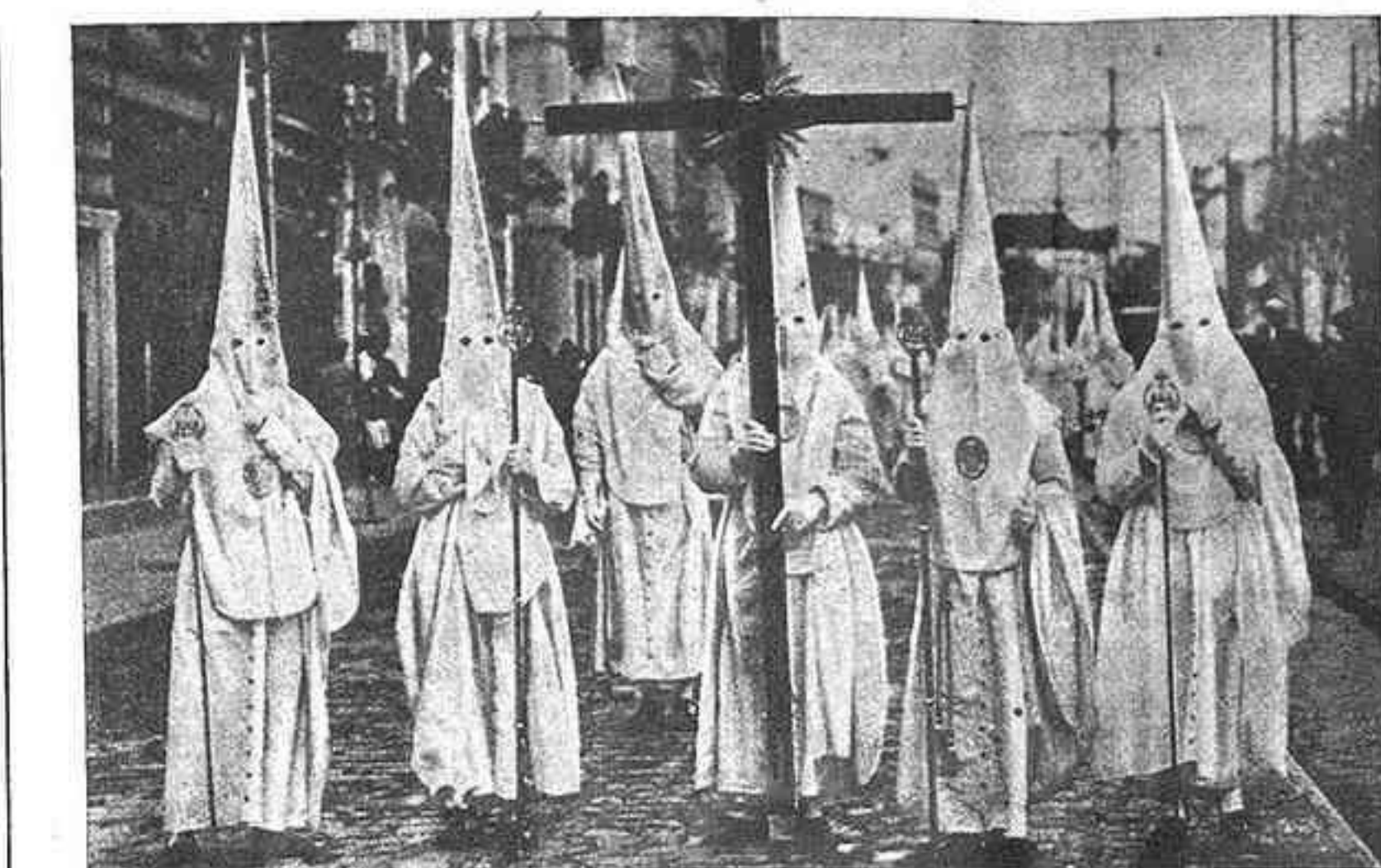
Per a ésser germà d'una Confraria es sollicita per escrit: cas d'ésser acceptat el citen en una hora determinada en la parròquia; allí ja està tot preparat, l'altar ple de flors i llums, davant un reclinador amb el Llibre de Regles — Estatut de la Germandat —, obert pel centre, on hi ha la imatge de la Confraria; al redós de tot

això uns quants germans: el *novato*, s'agenolla, posa la mà dreta fent la creu amb els dits sobre el Llibre de Regles, i el Germà Major pregunta:

—Jureu defensar el misteri de la Immaculada Concepció de Maria?

—Sí, juro.

—Prometeu acatar i complimentar les re-

«Nazarenos» amb la creu de guia d'una confraria

gles, preceptes i acords d'aquest Germanat?

—Sí, prometo.

Després d'una breu pausa, afegeix:

—Reseu un credo i una salve.

La Germandat més antiga és la de Nostra Senyora de la Hiniesta, instituida en 1412. La del Gran Poder és de 1431 i fou Germà Major d'ella en 1832, Ferran VII. Les altres són de 1500, 1600, etc. N'hi ha una de fundada pels catalans de Sevilla.

Les Confraries tenen continuament moltes despeses: una vegada és el mantell, altres el palli, altres un vestit, unes vares, etcètera; tant és així que algunes han passat veritables èpoques de crisi: en 1840 a una Confraria li fou embargada la cera a punt de sortir la processó.

El mantell, palli, saia i *mantolin* de Sant Joan — uns cent-dou metres de vellut — del pas de Nostra Senyora de l'Amargor va costar 97.000 pessetes. El mantell i palli de la Verge de la Confraria del Crist de la Bona Fi costà 75.000 pessetes, i així tot.

Una vegada a la Confraria de Sant Roman — dels gitano — l'arquebisbe va prohibir que sortís al carrer per pobra, puix que treien els seus sants amb vestits esmolats i vells; una comissió va anar a visitar-lo.

—Senyor arquebisbe — digueren — no feu cas del que us han contat.

—Fills meus, jo us beneïxo pel vostre fervor, però no puc tolerar que surti al carrer Nostra Senyor amb el mantell foradat.

—Foradat! Si aquest any li hem fet un vestit morat i or que està millor que Fras-cuelo el dia de l'alternativa!

SETMANA SANTA

La Setmana Santa sevillana és única al món; que ho digui tota aquesta mena de turistes — anglesos, francesos, alemanys, belgues, etc. — que es fiquen pertot arreu aïllats amb extravagància, vermells de cara, amb un llibre a la mà, ensumant-ho tot, des de la Giralda fins el darrer recó de Triana, cercant Carmen amb una constància i una fe dignes d'enveja.

Setmana Santa d'un fervor religiós especial, carregada de sol, de planys, d'exaltació, de vibració de guitarra, de *juergues* *chipén*, d'imatges esplendents, d'aparatositat, de creus, d'oracions, d'incens i perfums de primavera.

De processons i de *pasos* quedareu atabalats; matí, tarda i nit no us veu altra cosa. Un surt de casa per visitar esglésies — la catedral mereix la pena — i parròquies per veure els famosos *pasos*, i per tot arreu hi ha cucurullas i ciris.

Durant aquests dies els sevillans no fan altra cosa sinó anar de cucurulla, d'armat o cantant *saetas*. Del Diumenge de Rams al Divendres Sant hom pot arribar a veure, si té una mica de paciència, unes 43 processons, dalt o baix, amb un total de 81 *pasos*.

Així com en altres ciutats hi ha — o hi havia — una mena de paral·lisi en arribar aquests dies, aquí és al contrari: esglésies, colmadors, bars, tavernes i cafès són plens de la gent que no cap als carrers. Tot és ple de cadires de lloguer de tots els preus.

Totes les processons tenen una hora exacta fixada per a arribar a la plaça de la Campana — on s'organitza la processó general — i a la Catedral; cas de no fer-ho així paguen multa. (Abans, quan això no existia, i dues confraries arribaven al mateix temps, per veure qui tenia d'anar davant s'agafaven a cops de ciris.) Així és que

pitjades i empentes, i encara fa gatzara. Per sort nostra, ja comencen a sortir els primers *nazarenos*, vestits de blanc i cucurulla de vellut verd amb escut i cingols d'or, creus, banderes, estendards, armats, música, i enmig la Verge bruna, la Macarena, callada de pedres, d'or i de seda, sota un palli que és una meravella, plena de llum. És una visió que difícilment s'oblida. El *paso* va entre una gentada entusiasmada; en la fosca nit allò és una aparició d'un conte de fades, i en aquell vibrar la veu aguda d'una *macanera* és com un clarí, un toc d'alerta; la gent diu: «Van a cantar a l'Virgen».

I la *saeta* en l'excitada nit de primavera esclata a la fi:

*La Virgen de la Esperanza
camina entre mil luceros;
viene derramando gracias
bajo el azul de los cielos.*

Hi ha visques i picaments de mans, la processó fa via — a les 3¹⁵ ha d'ésser a la Campana, a les 4⁴⁵ a la Catedral —, sempre seguida pel poble.

Caminarà tota la nit pels carrers de Sevilla on li tornaran a cantar plens de fe:

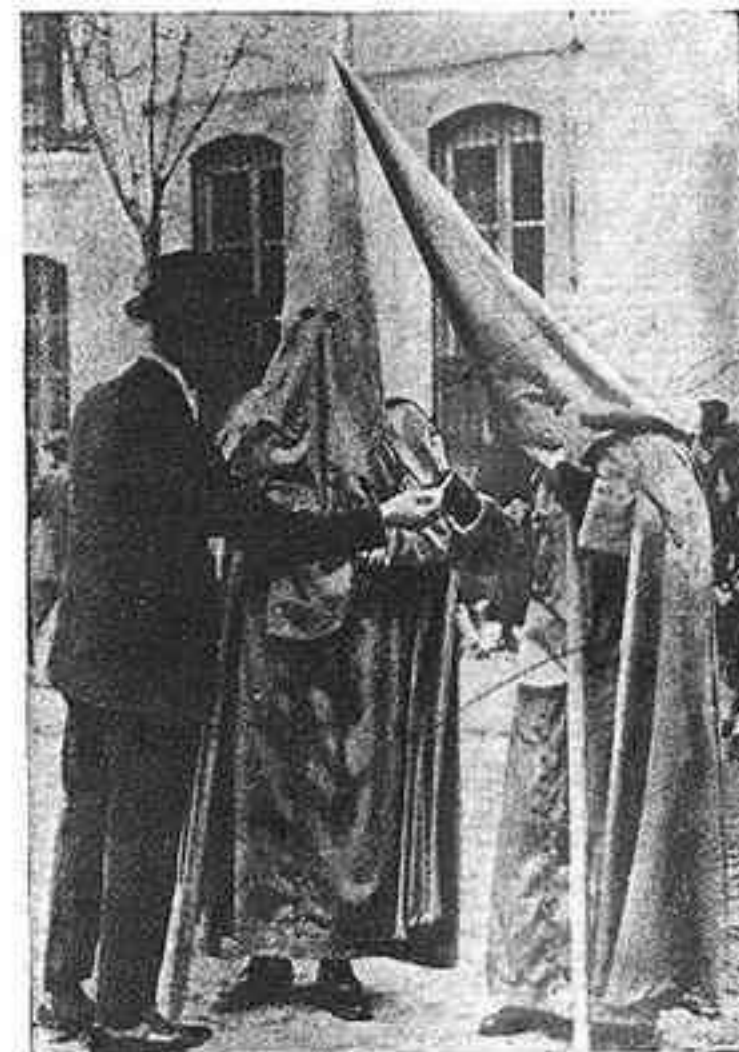
*Virgen de la Macarena,
la más bonita y graciosa;
para alivio de las penas,
líenle la cara de rosa.*

Tornarà a la parròquia vora migdia, i a cada descans els *costaleros* treuran de sota el *paso* llurs cossos suats, desfets, per *remojer el ganale*, però abans de deixar-la algú demanarà que balli. I ells la faran ballar encara que la *Macarena* tingui en la cara la tragèdia i tota la dolor humana.

***

El divendres a la tarda — a les 6⁵⁰ a la Campana, a les 8²⁰ a la Catedral —, els gitano treuen de Triana el *Cristo de la Expiación*, *El Cachorro*.

Nosaltres, després de sopar, hem anat al

L'amic del nazarenos n'invita dos a fumar durant un descans

Pont de Triana a esperar-lo per acompanyar-lo a la seva capella.

Una gentada immensa va amb la processó, pel pont ja no es pot caminar, el poble i els *nazarenos* van confosos; en arribar les primeres atxes al pont, apaguen les llums i de la part de Triana enfoquen un reflector.

No hi ha paraules per descriure l'espectacle; aquell Crist agonitzant, amb una contorsió dolorosa horrible, els músculs en tensió, estirat el coll, la boca entreoberta amb un ànsia d'alguna cosa de vida i aquella cara desfeta pel dolor, us fa contenir l'alè i patir una estona. Tot fosc, per sobre els caps, el sol amarat de llum, és una aparició ultraterrena.

A poc a poc travessa el pont i entra a Triana. Allí l'espera tota la gitaineria; gitano peluts com a esquirols amb els bigotis més estranys, *panitoros* i puro amb faixa; gitano vells carregats de romansos, gitano tractants, gitano pura sang, orgullós i elegants, gitano europeïtzats amb pantalons amples, coll i corbata, però que encara porten el mocador de seda al coll. Gitano joves carregats de joies i teles virolades, gitano amb un *churumbel* enganxat al pit i mitja dotzena més agafats d'aquelles faldilles inacabables, gitano d'exportació plens de piruetes i xafaderies, *cantaoras* i *ballaoras*.

Pel mig d'aquesta gent enfebrosida — els balcons són plens també de gitano — passa el *Cachorro*; tots tenen per a ell unes paraules de condol o un piropo, des de *Pro-besyo de mi corazón, mialo como sufre, fins Olé la mare que l'ha paró*.

En les balconades d'un colmadó ens asseuen els toreros Belmonte, Gitanillo de Triana, Niño de la Palma, Cagancho i els cantadors Centeno i Niño de Marchena.

Aquests dos darrers canten al Crist, però li canten *cañi*, amb sentiment, dolor de raça humiliada, i plany d'una vida inferior.

La gitaineria va voltant al seu *Cachorro* fins a la capella, entre crits i avalot. Allò ja no és processó, allò és el *delirium tremens*. Tothom canta, només s'ouen *puñalaitos*, *siñiles*, la *cárcel* i el *sinienterio*, adobat amb empentes i xafades sota un cel farcit d'estels.

DISSABTE DE GLÒRIA

Tota la gent porta una fresca riulla a la cara. Sevilla va perfumada de clavells i roses fines. Avui cal anar a la Venta de Antequera, on hi ha els toros de la corrida de demà, diumenge de Resurrecció, a la plaça de la Real Maestranza, atapeïda de turistes que picaran de mans cridant: *Bravo, togo!*

La Fira Andalusia és al caure, ja es posen les barraques, els *puestos* de *churros* i les *casetas* de *baileoras* i *toacaors*, rubia manzanilla i gracia gitana.

ENRIC SOLER GODES

L'APERITIU

La barba blanca. — L'altre dia em trobava allargassant la conversa amb uns amics fins a darrera hora de l'aperitiu, en un dels bars més brillants i de més èxit de Madrid. Tots els tabolaires devoradors d'anxoves picades, de nous, d'ales de patata i d'olives carregades de putrefacció marina, havien exhaurit la set i aquesta mandra grossa del migdia madrileny, i s'havien posat el collar de persones decentes per anar a dialogar amb la sopa i amb la família. Al bar només restaven el servei, les escumbers i les serradures. I al punt de sortir de l'establiment vaig veure, tocant a la porta i adherit a la coloraina del divan, un cavaller d'uns setanta-un anys, fresc i estirat però, vestit amb el barret i la corbata de don Cándido Nocedal, i lluint aquella barba i aquells bigotis que es portaven en temps de la Restauració. Aquest cavaller, blanc i magnífic, tenia davant seu un cocktail encetat i anava mirant la mica de fum que divagava per l'aire amb una actitud pacífica de passar el rosari.

Es veu que pel bon senyor no venia d'una hora, i havia anat a parar dins la decoració escarrapada i clínica del bar, no sé si una mica venut, però sí amb una intenció positivament anacrònica.

En un lloc com aquell, acostuma a anar-hi una joventut falsa o autèntica enamorada a estones de la Joan Crawford i a estones d'aquelles senyorettes despallades que ofereix la revista *Crónica*. Hi va una joventut que somia en les garrotades d'un dictador entre nudista i apostòlic o en uns llençols carregats d'aquest perfum anomenat *Tabú*. Vull dir que és un bar propi per la banalitat actual, i que els cavallers, com el que a mi em va cridar l'atenció, quan volen fer l'aperitiu i manifestar-se, acostumen a llogar unes pàgines d'una novel·la de don Juan Valera, o unes pàgines del *Diario de Sesiones del Senat* de l'any 1870.

Jo tinc el vici de cercar semblances a tothom. Si es tracta d'un home o d'una dona, miro de seguida a què s'assembla o a què s'assembla, si a un altre home o a una altra dona o bé a un animal o a un objecte excel·lent o vulgar. I ràpidament, passant davant del senyor del bar, vaig veure que les seves faccions i el seu aire eren allò que se'n diu exactes i tot ell resultava una reproducció perfecta d'un general que va pintar Velázquez, i que si no em falla la memòria em penso que es diu don Alonso de Pimentel. I no sols físicament s'assemblava al general del quadro de Velázquez, sinó que em va semblar endevinar entre els dos personatges una certa correspondència d'ordre moral.

Perquè el general Pimentel és un senyor vell, fresquet i estirat, de galtes rosades, d'un mirar pacífic i tendre, que no lliga absolutament gens amb la seva armadura ofensiva, petulant i carregada d'intencions bèl·liques. Velázquez vol donar al general Pimentel un encarcament de ferocitat, una teatral grandesa heroica, però la sinceritat sublim del pintor no està per brocs, les intencions són bones, però el contrast del general Pimentel i la seva armadura encara és millor que les intencions, i el quadro té una profunditat dramàtica impressionant. Joestic segur, perquè el pinzell de Velázquez no va dir mai cap mentida, que el general Pimentel era un bon senyor conformista, jugador de tresillo, aficionat a la disbauxa i als amors extracasolans, no pas per vici, sinó per feblesa i perquè no tenia un no per a ningú. M'imagino que el general Pimentel estava casat amb una dama que el posava en ridícul ostensiblement, que ell se'n adonava i anava xiulant amb uns ulls de merla comprensiva. Estic segur que per gust, el general Pimentel no hauria fet mai mal a ningú, i és molt possible que les circumstàncies l'havien obligat a fer de general autèntic, i que el guant de ferro que amaga unes mans toves i desmaiades, en certs moments hagués produït una mica de pànic.

Aquest senyor solitari del divan, que podriem anomenar-lo el general Pimentel del bar, és molt possible que senti una repugnància física davant d'aquest 1034 de Madrid, i de tot arreu, tan confusoriari, tan provocatiu, tan ple d'estòmacs a sol i a serena, tan podrit de níquel, de cristall i de roba barata. És molt possible que el general Pimentel del bar, solitari, trist i ensorrat per les circumstàncies, igual que el general Pimentel de Velázquez, en faci un gra massa de tot plegat. Que no li vingui d'una hora ni li vingui de res, com a l'altre no li venia, posats a fer, d'un pam més d'armadura, ni de mitja dotzena de claus o de serrells daurats a la banda generalenca.

Aquest bon senyor té el cor aturat encara en les ondulacions dels bous mandrosos que passaven pel passeig del Prado i del Botánico i per aquell Madrid ocre i gris, amb cafès de color de sang de cabrit inflats de retòrica. Aquell Madrid que ara a la primavera feia olor de clavell, d'orxata i de nafalina, que jo vaig conèixer vint anys enrera, i que em feia molt més efecte que el Madrid actual.

La fatalitat ha dut el general Pimentel del bar a ensorrar-se dins de tota l'efimera estupidesa del bar. Potser que la fatalitat sigui en el cas present una noia pintada de ros, perquè de vegades aquests cavallers de setanta-cinc anys es cansen de fer de comparses en una tela del Greco, i quan veuen una noia pintada de ros perden materialment l'oremus.

JOSÉP MARIA DE SAGARRA

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

ACUMULADORS "Exide"
CARACI ELECTRIC
CARRER MOTA 'ARIBAU I DIAGONAL'

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. ■ Telèfon 17047 ■ BARCELONA

La religió de Francesc Pujols

Quan la gent diuen que el sotassinat té la pretensió ridícula de fundar una religió, com aquell que no diu res, tant els que ho diuen com els que ho escolten, deixant de banda l'efecte còmic i desproporcionat que els pugui fer, tots tenen de seguida i espontàniament la sensació que, deixant de banda la follia que tot això pugui respirar, el fundador esmentat és un místic, un fantàstic o un visionari, com tots els fundadors de religions coneguts fins ara, que han tingut de passar per boigs no sols en el moment de la fundació, sinó fins segles després, perquè malauradament la naturalesa, evoca quelcom de purament ideal i sobrenatural, com si la religió no pogués ésser la cosa més natural del món, molt més natural que la vida present, que malgrat ésser real és de les coses més fantàstiques que existeixen, fins al punt que si no estiguéssim acostumats a veure-la cada dia quan ens despertem ens semblaria impossible.

La idea de la religió, malgrat estar acostumat com diem a veure coses tan estranyes i desconcertants com la vida present, mou més la imaginació que el pensament, no fixant-se que si coneguda la vida mortal, la vida eterna se'n pot dependre d'una manera lògica i natural, que no té res de particular, perquè qui fa un cove fa un castell, i al costat de la present resulta la cosa més senzilla del món, perquè als que s'estranyen que hi hagi una altra vida nosaltres estem cansats de dir-los que el que ens estranya és que hi hagi aquesta.

Reconeixem també que els fundadors de religions fins ara han fet tot el possible per donar tot fantàstic a la religió, clavant-les pel descobert sense mirar-s'hi gaire. Els fundadors de religions toquen més de cap als núvols que de peus a terra i això s'ha d'acabar.

El cas del sotassinat és tot el contrari. Precisament la religió de Francesc Pujols és clara i positiva en comptes d'ésser mística i fantàstica. Comença per anar amb peus de plom i amb els passos comptats. La religió de Francesc Pujols és purament científica i no té cap pretensió d'ésser inspirada per cap poder sobrenatural i de l'altre món. Al contrari, és nascuda de la ciència i de res més que de la ciència, i encara no de la ciència hipotètica, que per descobrir inventa, sinó de la ciència d'observació i experiència. Si alguna cosa hi ha contrària a la fantasia pel seu realisme cru i nu, és precisament la religió del sotassinat, o religió catalana i catalanista com ell en diu, justament per aquest realisme que la caracteritza. La religió de Francesc Pujols no és un invent, sinó al contrari, una senzilla descoberta. La religió de Francesc Pujols no és vinguda del cel com les altres, sinó que és la primera arrancada de terra, collida com un fruit madur de l'arbre de la Ciència. La religió de Francesc Pujols no és buscada, és trobada. És la filla dels temps científics i no dels temps mitològics com les seves germanes.

La religió de Francesc Pujols és filla natural i legítima dels estudis científics del que estudiant serenament l'existència coneguda, ha trobat lleis que es dedueixen de les relacions més generals dels elements que componen aquesta existència, que resulten, fixeu-vos-hi bé, ésser lleis que fan referència a la religió i en donen solucions que cap fantasia, per gran que hagués estat, no hauria pogut donar mai.

Han de saber els amics i tothom que encara servi un interès religiós, que la intenció de Francesc Pujols no era pas de fundar cap religió. Era, com diem, fer ciència a còpia de paciència. Era, com diu ell mateix manta vegada, aplicar a la filosofia, que és la ciència universal, que s'ocupa del coneixement general de l'existència, els mètodes positius de les ciències particulars que han triomfat positivament en la història de la cultura humana. La filosofia, essent la més gran de totes les ciències, era l'única que quan les altres, més modestes i posades a la raó, ja havien donat proves certes de llur validesa efectiva, encara emprava els mètodes hipotètics i apriorístics de les ciències que per haver volgut començar per conèixer les essències oblidaven les relacions dels elements estudiats, observables i experimentables, que són, com tots saben, les bases dels coneixements positius que posem. La filosofia feia com si l'astronomia, en lloc de començar com ha fet, per estudiar les relacions dels astres i dels sistemes siderals, hagués volgut començar per conèixer l'essència total de l'univers. Quan el sotassinat per mitjà de la Hiparxiologia, en

portar el mètode de l'observació i l'experiència a l'estudi de tota l'existència coneguda, es va trobar amb resultats que donen llum fixa respecte del problema religiós, va ésser quan es va declarar fundador de religions, perquè va veure que en podia fundar una de pròpia tipus català, perquè no sols no és un místic d'aquells que es piquen el pit i van amb els ulls baixos posant-los en blanc de tant en tant com mirant al cel que els illumina, sinó que és tot el contrari. No fa fantasia, va contra la fantasia. La religió

Francesc Pujols, per Feliu Elias

d'En Pujols no naix del misteri, va contra el misteri. Si les altres religions es basen en el misteri, la religió d'En Francesc Pujols es basa precisament en tot el que ja no és misteri, ço és, en tot allò que la ciència ha pogut arrabassar al misteri que ens volta. No és que En Francesc Pujols deixi de reconèixer l'existència essencial del misteri que viu a l'essència desconeguda de l'existència coneguda, sinó que en ço que ell ha pogut arribar a conèixer estudiant les relacions dels components d'aquesta mateixa existència coneguda, com ja hem dit que feia, hi ha prou dades per immunitzar el misteri, ço és, amb ço que la Hiparxiologia dona, ja n'hi ha prou per dir que el misteri que queda per conèixer, malgrat ésser immens i que potser hi quedarà sempre en tot o en part, no ens té d'espantar, perquè en comptes d'ésser l'amenaça espiritual i material que constitueix la base de totes les religions fundades en la moral i la por, es presenta com una garantia que no constitueix cap mena de perill ni espiritual ni material. Amb una gota de ciència n'hi ha hagut prou per donar una injecció d'inocuitat al famós misteri, al qual hom no havia mai clavat l'agulla de la xeringa científica. El misteri que ens feia tanta por, resulta ésser més manso que un anyell. Molt més manso que la vida coneguda, que com sabem és una fera salvatge indomable. La part espantosa del misteri resideix precisament en la part de la vida present, que és una vida de pas, afortunadament. El misteri que queda darrera d'aquesta vida, que pot ésser deduït per mitjà de la Hiparxiologia, és d'una serenitat infinita. És el consol més gran que podem tenir contra les contrarietats de la vida actual i mortal. És més serena la vida eterna que aquesta vida, que malgrat ésser curta encara resulta llarga per les molèsties que ocasiona. Si fins ara les religions tenien per base el temor, ara tindran per base la garantia que no s'ha de tèmper res. D'aquesta vida turgentosa se'n dedueix una vida eternament tranquil·la.

El misteri, doncs, no sols no és el que informa la religió de Francesc Pujols, sinó que aquesta religió, sortida dels estudis, no de la universitat, sinó de l'escola de la llibertat, és la que informa el misteri. No és el misteri que vesteix la religió, sinó la religió la que vesteix el misteri.

Per immens que suposem el misteri que ens volta, la religió ja no forma part d'aquest misteri. Per mitjà de la ciència el món religiós s'ha emancipat del fons infinit i etern del misteri. La religió, com altres problemes humans, ha entrat a la major edat. La religió passa de mitologia a Hiparxiologia. Passa de fe a certesa, i ultra explicar clarament la causa de la fe i el perquè tenim fe abans de conèixer plenament, la incorpora als trossos de la ciència. En la religió de Francesc Pujols, no hi haurà creients. Només hi haurà convençuts.

Els que creien que la concepció científica matriera la concepció religiosa estaven molt equivocats. No sols n'és l'única fonament sòlid, sinó que resultarà la seva salvadora. Mentre la ciència progressava, la religió anava endarrera fins a constituir una atòfia de la part més elevada de la visió humana que hauria acabat en una paràlisi general progressiva que hauria estat la mort de la religió entre els homes, que en veure-la desacreditada per la fantasia que la volia sostenir, n'haurien anat desertant. La religió abans de la Hiparxiologia estava com la medicina abans de la microbiologia, com l'astronomia abans de Copèrnic, com la geografia abans de Colom i com la zoologia abans del transformisme.

En aquestes condicions, doncs, Francesc Pujols, encara que sigui passant per boig com tots els que es dediquen a aquestes assumptes, no tindria cap inconvenient a posar-se a les targetes: Francesc Pujols, fundador de religions.

FRANCESC PUJOLS

Mirant a fora

Veus de restauració

Tothom que ha pogut s'ha aprofitat de l'afer Stavisky per als seus interessos. Així, per exemple, L'Action Française repeteix una vegada més que, sota un rei, això no passaria. Però, quin rei? Heus ací els estudiants de París que en proposen un, i no pas de nyigui-nyogui, sinó un que remunera la seva ascendència al segle V.

Heus ací la proclamació llançada:

Francesos!
La República! Ningú ja no la vol.
Un dictador? Però qui?
Els Soviets? Vegeu l'exemple de Rússia.
Què ens cal, doncs?

UN REI.
Els Borbons-Capets anomenen «usurpadora» la família Bonaparte. Però què són ells, doncs, sinó els usurpadors del tron dels Carolingis que, per llur banda, havien desposseït de llur tron els Merovingis?
Ens cal doncs un rei, però un

MEROVINGI
Després de pacients i llargues recerques, hem trobat que hi ha a França un descendent de Meroveu:
Teodebald Ascaris Meroveu
Hem creat doncs el Partit merovingi,
que restablirà sobre el tron de llurs avantres els que tant de temps n'han estat desposseïts.
Adreçar-se: Roblin, 32, Boul. Jourdan, París

MANIFEST MEROVINGI

Rebot de Meroveu, davant de les dificultats extremes que troba França, empès pel meu deure, he romput un silenci de quinze segles.

Fills dels Xilperic, de les Brunhilda, de les Fredegunda, feu triomfar el nostre legítim dret.

Juventut estudiantina, no temeràs d'arrenjar-te sota la bandera dels Reis que uns historiadors estipendiats han fet passar per gauduls.

En tu he posat la meua esperança, car ets tu que sabràs fer revivre els temps de la més bella i la més dolça França.

Fulleja la teua història: què hi veus?
— Els Pepins-Carolingis han estat breus.
— Els Borbons-Capets han cansat la teua llarga paciència.

— L'Imperi ha escantellat dues vegades les teves fronteres.

— La República s'enorra entre el fàstic de tot un poble i la vergonya dels seus dirigents. La regeneració de França només es pot fer per elements joves i sans, no poluïts encara per la política.

Adhereix-te a un partit que serà teu!
Teodebald

Aneu ara a saber si aquest Teodebald Ascaris Meroveu és descendent del bon rei Dagobert i compareu que regnaren a França del segle V al VIII; aneu a saber tan sols si existeix. Sigui com sigui, la facècia dels estudiants parisiencs té més gràcia que les campanyes dels energúmens orleanistes.

L'afer Stavisky

— Què és això?
— D'un quant temps ençà tothom té la mania de veure talons pertot.

(Marianne, París)

Gide perdut i trobat

Fa un parell de setmanes, reportàvem aquí mateix uns fragments del Journal de Gide en els quals l'autor de L'Immoraliste parlava d'un tal Alexandre S. que podia molt ben ésser Stavisky.

I vet aquí que Gide ha estat dos dies sense comparèixer per casa seva, amb l'alarma conseqüent. Un diari d'informació arribà a parlar de rapte. Al domicili de l'escriptor i a la redacció de la N. R. F., el telèfon no reponia.

Es tractava de la màfia o d'un nou Kutipoff?

La màfia, aquesta vegada, era innocent. Gide reaparegué.

Males companyies

Un de tants noms que han sortit barrejats amb l'afer Stavisky, és el d'un sudamericà, condecorat amb la Legió d'honor i molt ficat en els medis hípics francesos. Es tracta de l'equatorà Dorn y de Alsia, la firma del qual es pot trobar, al costat de la de personatges importants, en un document d'aquells que passen a la història: el tractat de Versalles!

En efecte, l'Equador, encara que no ho sembla, era una de les nacions aliades, i Dorn y de Alsia l'enviat extraordinari i ministre plenipotenciari de l'Equador a París, qualitat en la qual firmà el tractat junt amb Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Sonnino, Venizelos, Paderevsky, Benes...

Però hom ha de suposar que, malgrat el veïnatge, aquests noms no sortiran complicats en l'afer.

Ciència i atzar

A Harrogate, estació balnearia anglesa, havia de tenir lloc un concurs de bridge, el joc que ara està de moda a tot el món. Però les autoritats no l'han permès, basant la seva denegació en el fet que els jocs d'atzar estan prohibits.

Quin cop per als jugadors de bridge, que quan guanyen es pensen deure-ho a la tècnica!

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Polònia i el concert europeu

Un insignificant incident entre Polònia i Txecoslovàquia i el viatge de Barthou, ministre d'Afers estrangers de França, a Varsòvia, fixat per al 21 d'aquest mes, han donat peu a nous comentaris periodístics sobre la política internacional polonesa, considerada per molts, si no enigmàtica, poc clara. Però examinats a fons els esdeveniments i judicats amb objectivitat, la política internacional polonesa no pot sorprendre. Polònia no vol altra cosa que la pau, desig natural en un país que al cap de segle i mig

ritat que també la U. R. S. S. n'era exclosa, però aquesta no és firmant del tractat de Versalles ni forma part, almenys pel moment, de la S. de les N.)

El govern polonès no sols es sentí ofès per aquesta exclusió, sinó també neguitós pel que pogués ocórrer en l'esdevenidor. Amb el pacte dels quatre passava que França i Alemanya venien a formar part del mateix «club» i que la S. de les N. perdria gran part de la seva eficàcia, perquè en realitat es convertia en un organisme dependent de l'anomenat «Club dels Quatre». Es cert que el pacte que havia d'unir quatre amics, en realitat ha separat quatre litigants més del que ho estaven; però aquesta transformació no es preveia en el moment d'ésser estipulat al Palau de Venècia.

Alliberada Polònia del perill d'un conflicte amb Rússia, següent en peu el més greu d'un conflicte amb Alemanya. Es prou sabut que el corredor polonès era considerat el punt neuràlgic d'Europa, i l'Alemanya hitleriana havia iniciat una sèrie d'amenaçes i provocacions envers Polònia. No és que els polonesos s'esporuguisin, perquè els pobles joves o renovats són propensos més aviat a l'audàcia que a la por, sobretot quan perilla la integritat del territori nacional. Però una guerra sempre és una guerra, i quan se'n comencen el desenrotllament i les conseqüències — com és el cas del mariscal Pilsudski —, costa de decidir-s'hi.

Aneu a saber per què, Hitler tot d'una proposà una mena de treva, amb un acord gràfic de resolre sense recórrer a les armes. El ministre d'Afers estrangers de Polònia, Beck, és un hàbil diplomàtic i com a tal coneix aquella història del desgraciat analfabet al qual el rei digué que si dintre un any no sabia de llegir i d'escriure, li faria tallar el cap, i quan la seva dona, gens refiada de la intel·ligència del seu marit, s'esverà de la desgràcia que podia venir, l'analfabet respongué: «Poden passar tantes coses en un any! Pot morir el rei, pot ésser destronat, pot morir jo... Fins puc aprendre de llegir i d'escriure!» Talment com l'analfabet del conte, les cancelleries creuen que guanyar temps és bona diplomàcia. Per això Beck proposà a Pilsudski l'acceptació del pacte desennal entre Polònia i Alemanya.

Les nacions tenen el dret i el deure de pensar en elles mateixes abans que en res més. Aquest «sagrats egoïsmes» ha d'ésser predominant en els que tenen responsabilitat de govern. Per això es comprén que el govern de Polònia, insegur de l'eficàcia de Ginebra i alarmat per les possibles conseqüències del pacte dels quatre, hagi volgut assegurar-se la pau amb Alemanya.

Però aquest pas ha desencadenat els comentaris i hom ha cregut que Polònia afliava els lligams amb els seus aliats. Les fermances donades per Beck a propòsit d'això no han acabat d'esvaïr els dubtes. Es considerava Polònia com una de les anelles de la cadena de nacions garantidores del manteniment de l'ordre europeu, i es tenia la sensació que aquesta anella s'havia trencat.

Els esdeveniments posteriors han demostrat que aquesta temença no tenia fonament, i que després del pacte amb Berlín, Polònia segueix essent fidel a les seves amistats i aliances anteriors.

La ràpida i feliç solució del petit incident amb Txecoslovàquia, l'imminent viatge de Barthou a Varsòvia — pel qual Pilsudski ha ajornat la seva anada a Egipte —, són les millors proves que la Polònia d'avui és en el concert europeu la mateixa d'ahir. I això, per la causa de la pau, és un fet molt confortant.

Polònia, per Skarbina

d'esquarterament s'ha vist reconstruït de manera gairebé miraculosa.

Els primers comentaris i la primera sorpresa foren amb motiu del seu acostament a la Rússia soviètica, contra la qual havia guerregiat victoriosament l'exèrcit polonès.

Conflictes d'interessos entre Polònia i Rússia, no n'hi ha, perquè aquesta deu haver renunciat definitivament a qualsevulla dominació en territori polonès. Però els soviets havien fet una intensa propaganda comunista a Polònia, cosa que el govern no podia tolerar, i el dissentiment entre els dos països havia pres proporcions prou greus. En un cert moment, Zaleski, aleshores ministre polonès de l'Exterior, inicià, d'acord amb el mariscal Pilsudski, negociacions amb Moscou tendents a una entesa basada en un pacte de no agressió. A Moscou, l'astut però intranigent Txitxerin havia cedit el lloc a Litvinoff, el qual, després d'un període de política incoherent, es convertí a la realitat i acollí favorablement les propostions de Zaleski. Però les negociacions es prolongaren per un temps tan llarg, que hagué d'ésser el successor de Zaleski, Beck, el que pogué dur-les a terme. Les condicions establertes en el pacte de no agressió russo-polonès poden fer considerar gairebé impossible un conflicte armat entre els dos països.

Litvinoff, després del saludable contacte amb el govern polonès, començà el desenvolupament d'una àmplia política pacifista i la tornada de Rússia a l'escacquet europeu, especialment al de l'Europa central, d'on semblava haver-se retirat definitivament.

A propòsit d'això, direm incidentalment que es parla amb insistència del pròxim ingrès de Rússia a la Societat de les Nacions, cosa que cal considerar com un esdeveniment de primera importància. En els cercles de la S. de les N. ha estat mal vist que el Journal de Genève — que quan tenia com a redactor de política estrangera l'enyorat William Martin fruit d'autoritat en el món diplomàtic —, pretenia parlar en nom de la Confederació Helvètica, expressés la seva oposició a la participació de la U. R. S. S. en l'organisme ginebrí.

Però retornem a la política polonesa. Després de la conclusió del pacte russo-polonès, el govern de Varsòvia va creure oportú exercir una acció amistosa per tal de millorar les relacions franco-russes, estipulant un pacte igual al russo-polonès. Briand acollí favorablement la suggestió, però qui havia de dur a terme les negociacions era Herriot, no sense haver de vencer força obstacles.

El govern polonès podia sentir-se satisfet de la seva obra pacifista i esperar que fos apreciada. Però Mussolini tingué la pensada de voler una reedició empitjorada de la Santa Aliança amb el famós pacte dels quatre. Polònia, a conseqüència del tractat de Versalles, era considerada pels altres països com una gran nació, i el pacte dels quatre venia a desconèixer-li aquest dret, cosa que no podia sinó ferir la seva susceptibilitat. (Es ve-

TIGGIS

GUTENBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze Tintes i Utilatge per les Arts Gràfiques
Aguilers, 1 i Vila Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

CONTINENTAL

Clarís, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates innarrugables
Pijamas a bon preu

JAUME I, 11
Telèfon 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxells, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

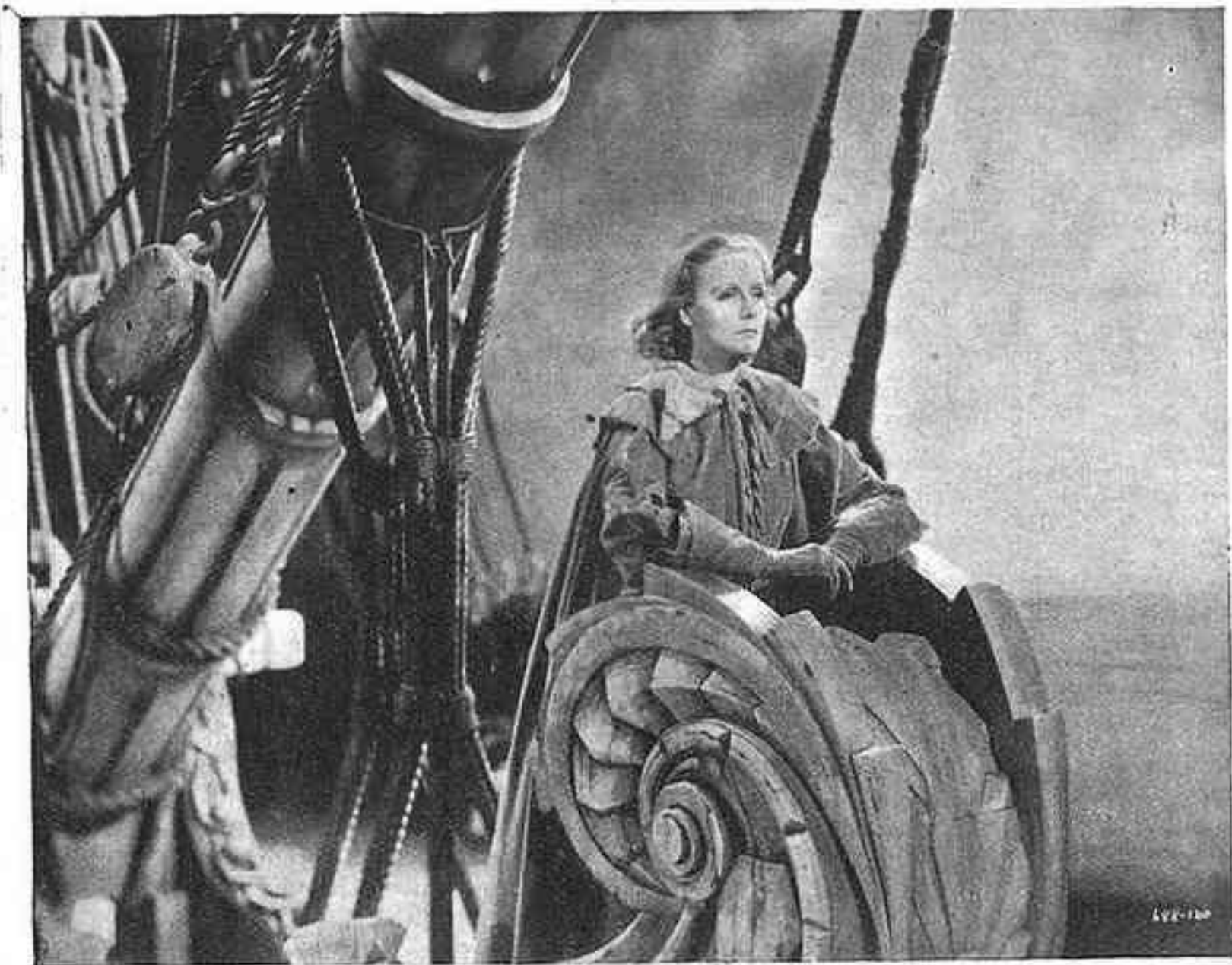
EL CINEMA

Tres pel·lícules

UN FILM DE MAMOULIAN

Rouben Mamoulian posseeix en alt grau la capacitat d'adaptar el seu treball personal als temes més diversos. Si un dia ens permetem parlar d'un estil mamoulianesc, en alludir la unitat estilística dels seus diferents films, això no exclou de cap de les maneres el reconeixement de totes les diferències visibles que caracteritzen cada un dels seus films, diferències determinades per

a dir que també ens trobem aquí amb dos intèrprets de primer ordre. Si, dos, perquè fóra una injustícia oblidar, al costat de Charles Laughton, Margaret O'Sullivan. I l'assumpte no és gens convencional i es desenvolupa amb una lògica acceptable. És el procés psicològic del criminal, oprimint per uns remordiments que li lleven tota possible pau, i per l'obsessió dolorosa del crim que posa entre ell i els altres aquella distància inhumana que Dostoievsky ha fet sensible

«...L'heroïna, arrapada a la proa...» («Cristina de Suècia»)

la qualitat específica del tema propi de cada un d'ells.

Aquestes determinacions diríem que afecten àdhuc els aspectes més exteriors de la tècnica. Mireu *Cristina de Suècia*. Els *travelling* i els fossos són gairebé del tot exclosos. Uns i altres poden comptar-se amb els dits d'una mà i interveuen en moments ben marcats. La cambra, llevat de les rares excepcions a les quals ens referim tot seguit, resta sempre fixa. Mamoulian entén sens dubte que els procediments tan fructuosos en els films de *gangsters*, la suavitat i cadència tan ajustades a la ironia d'una opereta, no serveixen en un film *històric*, és a dir un film que pretén pendre el to d'una crònica d'uns temps passats.

Que aquestes consideracions generals bastin. Quant als que voldrien potser concretar aquest sentit *històric* i imaginar-se que efectivament amb aquest film, el mateix que, per exemple, amb els fets a Elstree sobre temes així mateix històrics, prenen contacte amb una època determinada, creiem que al nostre entendre no es fan sinó il·lusions. Amb *Cristina de Suècia* som a Hollywood i no, espiritualment parlant, als paisos escandinaus del segle XVII. Considerem doncs l'obra en els límits que ella mateixa s'imposa, sense cercar més enllà raons per a criticar-la.

El film és, abans que res, Mamoulian i Greta Garbo. Seria més difícil del que de primer moment pot semblar distingir aquests dos valors que treballen ací en una compenetració tan remarcable. Si Greta Garbo fa una labor de primer ordre a posar al costat de les seves més genials interpretacions (*Una dona lleugera*, *Anna Christie*, *Grand Hotel*), Mamoulian sap tothora situar la seva interpretació d'una faïso meravellosa. No en voldríem altre exemple que el de la manera com presenta el seu personatge. És un d'aquells moments dinàmics a què hem alludit. Galopant, pujant ràpidament les escales del palau, la reina ens és presentada en una successió accelerada d'imatges que diríem *projectades* amb aquella impetuositat que caracteritza les maneres masculines de la cèlebre sobirana.

El final del film és també un exemple d'aquesta magnífica col·laboració. És un final en forma de peroració, que imita, superant-lo, el final d'*Els carrers de la ciutat*. Peroració, ací, com convé a la situació, més grandiloqüent que en el film de *gangsters*. El vaixell emprèn la ruta indefinida, sota el vent que infla les veles, mentre l'heroïna, arrapada a la proa amb una actitud hieràtica que la cambra per una aproximació creixent accentua més i més, fins a resoldre-ho tot en un primer pla gegantí, esplèndid d'expressivitat, del rostre d'ella, la reina Cristina de Suècia.

Fóra difícil sorprendre en un film com aquest, distraccions en la direcció; hom veu pel contrari com aquesta és intel·ligent sempre, i com la realització és treballada a fons, salvant discretament els episodis d'una anèdota banal. Demés hi ha, repetim-ho, Greta Garbo que interpreta el seu rol — tan adequat per a posar en joc tota la seva complexa capacitat de gran actriu — amb una sinceritat insuperable.

DUES ESTRENES

En el film de Lothar Mendes, *Justícia divina*, hi ha moments de gran patetisme. Val

PUBLI-CINEMA
 Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
 De les 3 tarda a la 1 matinalda

CURIOSITATS MUNDIALS
 Interessants reportatges Fox Movietone

FAMÍLIA D'ANIMALS, documental
 NOTICIARI FOX SONOR (Notícies d'Espanya)
 NOTICIARI FOX SONOR (Internacional)
 POMPOSA DESFILADA A L'ÍNDIA

PANORAMA

El públic anglès tria

Segons càlculs per dubtar dels quals no tenim cap fonament, els cinemes de Gran Bretanya i Irlanda reben, cada setmana, vint milions d'espectadors. Qualsevol indústria estaria molt contenta de comptar amb una clientela tan extensa; amb tot, la indústria cinematogràfica no està satisfeta — diu el *Manchester Guardian* — i no pensa sense neguit en l'esdevenidor. La crisi i els impostos perjudiquen el seu desenvolupament. I encara hi ha un tercer factor, segons l'informe anual de l'associació d'exploitadors de cinemes: el públic ja no va a veure pel·lícules seguin com siguin, ha après de triar i només vol veure bons films. «El públic — diu aquell informe — ja no va al cinema a passar l'estona, sinó que vol veure un bon espectacle.» Els que no explotem cap local ni cap distribuïdora, sinó que juguem les obres per llur qualitat, no ens en sabríem queixar. I només desitgem que això que es constata a Anglaterra, fos ací més constatable del que ho és per ara.

La Cinemateca nacional francesa

Existia, instal·lada al Trocadéro, feia temps, però no legalment, fins que la setmana passada fou oberta per un decret que diu:

Article 1. — Els films cinematogràfics dipositats pels productors al servei dels Arxius fotogràfics i cinematogràfics de l'administració de Belles Arts, són conservats en una cinemateca, denominada «Cinemateca nacional», on podran ésser consultats pels recercadors (autors de films, postors en escena, historiadors, etc.), en condicions que seran fixades per un reglament aprovat pel ministre de l'Educació nacional.

Art. 2. — Una cèdula haurà d'acompanyar cada lliurament de films, la qual indicarà el títol, la data de la primera representació, la llargada de la banda, els noms de l'autor, del productor i dels intèrprets.

Art. 3. — Des del moment que serà efectuat el dipòsit, els films esdevindran propietat de l'Estat, però restant a la disposició temporal i gratuïta del dipositarí mentre no se n'hagi tret un contratipus. En cap cas no podran servir a una explotació de caràcter comercial.

Art. 4. — Si certs films o certes fraccions de films són jutjats susceptibles d'ésser utilitzats des del punt de vista pedagògic o documental, l'administració podrà, d'acord amb el productor, fer positius d'aquests films. Aquests films positius podran ésser posats a la disposició dels que desitjarien servir-se'n fora de tot interès lucratiu, en les mateixes condicions que els positius per a projeccions pertanyents als arxius fotogràfics de Belles Arts.

Art. 5. — L'Estat podrà, amb el beneplacit del productor, presentar alguns d'aquests films en el transcurs de cerimònies, festes o reunions de caràcter oficial.

Exit en la mida
 Corbates inarrugables
 Pijames a bon preu
JAUME I, 11
 Telèfon 11655

JOSEP PALAU

Femina 23, Passeig de Gràcia - Telèfon 13352
 Avui, dijous, 5 d'abril, a les 10 nit

SOLEMNE ESTRENA
 DE
D'Francisquita

Raquel Rodrigo
 Matilde Vargas
 Fernando Cortés
 Antonio Peláez
 Manuel Pico
 Félix de Pomés

Un film de
 Hans Behrendt y Hans Jacoby
 Música de Arnold Dreyer
 Adaptada per Joan Gilbert
 Director: Hans Behrendt
 Guilgotes: Francisco Elías
 Supervisor: J. Vives Giner
 Operador: Heinrich Guenther
 Arquitecte decorador: Herbert Lippshitz

La primera producció nacional de
 Ibérica Films S. A.

Es venen localitats en la taquilla del Femina, per avui dia d'estrena
 i cada dia des de les 10 del matí a les 8 del vespre, sense recarrec

Vers un cinema nazi?

He llegit els extractes que publiquen els diaris del discurs que ha pronunciat el ministre alemany Goebbels respecte les tendències que cal imposar a la producció cinematogràfica del Reich.

Es evident que les seves paraules perseguen un efecte tranquil·litzador. Les protestes que hi fa respecte la llibertat amb què podran ésser tractats els temes i la seguretat que dona i redona als industrials

que malgrat la generosa comprensió del rei i marit tot d'una peça, no pot arribar pas a l'idilli placèvol i sense angúnies. Mor l'heroi, mor l'heroïna. On és el *happy end*?

Prolongariem l'excursió, arribaríem a la literatura alemanya moderna, arribaríem a Thomas Mann i a Heinrich Mann, al filòsof Spengler passant per Schiller i adhuc per Goethe (tanmateix un heterodox dins el dogma alemany!), i és probable que hi

De «Weltkrieg», film alemany

que no sols no veuran perjudicat llur negoci, sinó que encara els esdevindrà més pròsper, van de dret a esvair recels i temors que indubtablement s'havien cogriat en el món del cinema.

Goebbels no deixa, però, de demanar o d'exigir determinades qualitats a la producció alemanya. Qualitats que, a través dels extractes, apareixen una mica confuses. No pretén, sembla que diu, imposar ni excloure cap tema. Vol, no obstant, que sigui tractat d'una manera «franca, lliure i noble». Vol, també, que difongui optimisme, puix creu que d'aquesta manera els films seran més alemanys que no han estat fins ara.

En aquestes breus indicacions, quin envitricollament de problemes estètics, ètnics i morals!

Què vol dir tractar els temes d'una manera «franca, lliure i noble»? No ho acabem d'entendre. Fem: esforços per valorar els films alemanys que coneixem amb el criteri que indica aquesta trinitat d'exigències, i no arribem a cap conclusió acceptable. *Noies d'uniforme*, posem per cas, entra dins l'ortodòxia hitleriana o n'està fora? *L'Angel Blau* és prou alemany des del punt de vista de Goebbels o no n'és prou perquè acaba malament i un *Herr Professor* hi fa un trist paper?

Perquè Goebbels — això sí que ho ha dit clar — vol que els films alemanys difonguin optimisme, tinguin, com els americans de la gran escola, un *happy end*. Vol que les pel·lícules acabin bé.

Les arts populars sovint han tingut aquesta exigència. No és que me n'oblidi i que aprofiti l'oblit per fer un seguit d'escarfallats. El teatre de Molière, per exemple i sense anar més lluny, és ple de finals optimistes, de vegades forçats, com obeint a una consigna si fa no fa infrangible. Tota la novelleria rosa, blanca i blava no acostuma pas separar-se d'aquesta norma. Déu l'en guard! Què diria la clientela?

La fallera dels acabaments, benaurats no és una invenció hitleriana. Reconeguem-ho. Respon, per una banda, a una antiquíssima necessitat de l'esperit humà, i respon, per l'altra, a una preocupació més o menys ben orientada de la pedagogia de tots els temps.

El que desconcerta una mica és que aquesta fallera sigui resuscitada o encoratjada sota l'ensenyament del germanisme cent per cent.

En efecte: l'essència germanica és, tanmateix, optimista com voldria el ministre Goebbels i el seu mestre el canceller Hitler?

Ressegueixo mentalment la mitologia i la llegenda dels pobles que habiten entre el Rin i la mar Bàltica i els dubtes m'envaeixen... I és que costa de trobar en terres germaniques un poema, una epopeia, un mite que acabi d'una manera plàcida i somrient. Els herois bàltics solen lluitar amb un braó admirable i realitzar fetes tan meravelloses si fa no fa com les que puguin realitzar els herois grecs o els herois llatins. Però poques vegades arriben a gaudir de la victòria. La llei és que abans d'assaborir el glori emmalt del triomf, rebin un cop mortal o es vegin enduts per una fatalitat inexorable.

Penseu en Lohengrin, que, just quan anava a instal·lar-se s'agraiblement al costat d'Elsa, ha de separar-se'n perquè aquesta té el mal acudit de demanar-li el nom. Penseu en Sigfrid, que, tot i haver occit el terrible drac i haver-se banyat en la seva sang que confereix la invulnerabilitat, per culpa d'una fulla impertinent que ha privat d'aquesta preciosa virtut una certa clapa del seu cos, acaba tràgicament. Tristan i Isolda, per bé que reivindicats pels francesos com a cosa pròpia, són tanmateix una parella nòrdica, una parella adúltera que s'estima formidablement, desesperadament i

veiéssim persistir i accentuar-se aquesta pessimisme essencial del pensament germànic. Més d'un cop ha estat anallat. Hom ha arribat a parlar d'una «voluntat de ruïna» empetlada en la mateixa rel de l'ànima teutona.

En canvi, el gust de la victòria, la voluptuositat de guanyar, és un do mediterrani. No és un do que suscita l'aplaudiment general, l'admiraçió universal. No li manquen pas els detractors: Unamuno mateix s'ha esforçat diverses vegades a pintar-lo com un defecte o una feblesa dels nostres esperits que sols aspiren «a viure», en contraposició als esperits castellans (per aquest cantó germànics) que aspiren «a durar», a perdurar, si no en la realitat que els aixafa, en la memòria dels homes que els han vist caure en una lluita desesperada. Molt instructiu si té aquest punt el paral·lel, ja intentat, entre el pobre cavaller Don Quixot i el galant cavaller Tirant lo Blanc. Però deixem aquest tema i tornem a Goebbels i a les seves directives.

El personatge que acaba bé no és un personatge alemany. L'alemany, digui el que vulgui Goebbels, té una inclinació congènita al desastre. El personatge que, després de passar mil perills i de salvar mil esculls, arriba feliçment a port, és Ulisses — l'astut, l'irònic, l'optimista Ulisses.

Però tal vegada Hitler i els seus, tot dient que van a purificar el germanisme i a destil·lar les seves essències, pretenen fer tota una altra cosa: potser volen crear un alemany nou. No tindria res d'estrany: gairebé sempre que els fabricants de pobles es giren a cercar en la història arguments i estímuls, no és perquè vulguin reproduir un tipus pretèrit, sinó perquè volen destruir el tipus present, el tipus actual que no serveix per realitzar llurs programes.

En fi, esperem amb curiositat les noves pel·lícules que ens oferirà la Ufa sota la suggestió dels pontífexs nazis.

CARLES SOLDEVILA

CINEMA ACTUALIDADES

Setmana del 9 al 15 d'abril

GRAN ESDEVENIMENT:
8 meravellosos films de dibuixos en un sol programa
 (4 «Mickey Mouse» i 4 «Silly Symphonies» en colors)

Distribuïdors exclusius:
 ELS ARTISTES ASSOCIATS

JOAN BUSQUETS
 MOBLES I DECORATS Actualment: Exposició d'Aquarel·les i Olis de
 OBJECTES D'ART **PERE BADIA**
 i Pastells de
PASSEIG DE GRACIA, 36 J. FERRER PALLEJA

EL TEATRE

Una obra per estrenar Les estrenes

«La senyoreta Oest», per J. F. Vidal Jové

Quan l'amic Vidal Jové encara no era assessor jurídic de la Comissaria General d'Ordre Públic i anava per aquests mons de Déu fent d'advocat a seques i d'autor dramàtic alarmadorament inèdit, ens trobàvem de tant en tant davant de dos whiskeys. Aleshores, Vidal Jové es treia un paquet de quartilles de la butxaca i començava a llegir amb una veu trista unes comèdies pessimistes i plenes de tendresa que posaven un vel de negror a l'entrevista. Vidal Jové, sentimental desenganyat, escrivia unes veritats que feien escriure.

Veia el món com una processó de bones persones miserables que, tot fent temps per l'hora de la mort, s'entretenen a teixir uns drames obscurs i sense glòria.

Ara, Vidal Jové és gairebé un especialista en qüestions d'ordre públic. Tinc la sensació que més d'una vegada haurà pensat que, si el Conseller li donés atribucions, el més bonic seria detenir tots els ciutadans i tancar-los en un cel on els àngels fossin negres, i condemnar-los a ésser felïços a còpia d'ésser desgraciats.

Vidal Jové escrivia aquestes amargues comèdies amb una prosa neta, civilitzada. La seva gent ensenyaven les vergonyes sense fugir mai d'un lèxic normalíssim, que feia més crua i més dramàtica la tenebra dels seus sentiments. Un crític banal diria que Vidal Jové és de l'escola dels cínics. Error. Vidal Jové és un sentimental i una mica poeta i tot. Veu les flaqueces de la gent i, en lloc de condemnar-les, com fan els moralistes que juguen sobre segur, es limita a exposar-les i a comprendre-les. La seva posició, de tan humana, resulta poc teatral; perquè els seus herois, posats damunt les taules, no fan ni aquell mínim de comèdia que la gent que va pel carrer es creu obligada a fer en el si de la família, quan arriba l'ocasió.

Jo no sé ben bé d'on Vidal Jové treu els seus personatges. A estones, penso que els recluta en algun club de suïcides. Mireu si no aquesta col·lecció d'infelïços — en el noble sentit de la paraula — que presenta al volt de *La senyoreta Oest* (1). No n'hi ha ni un que sigui digne d'anar en candidatura per la Lliga. No creuen en Déu ni en el diable, no tenen cap fe, i m'atreuïria a dir cap esperança. Per això la comèdia acaba d'una forma una mica estranya. Més ben dit: la comèdia no acaba, perquè l'única solució possible — el suïcidis de tots els personatges — no és recomanable, per raons òbvies que no han escapat al bon sentit de l'autor.

La senyoreta Oest té un primer acte magnífic. No en tindrà pas un altre. El segon acte, que no està pas malament, té un sol defecte: Vidal Jové es traïx ell mateix. En les escenes cabdals fa parlar els seus herois com els faria parlar qualsevol amic de l'autor que admirés Henri Bataille o Sardou. Fa l'efecte que Vidal Jové ha cedit la paraula a un convidat, o bé que ha volgut fer teatre segons els canons acadèmics. En aquest acte, l'autor s'eleva, abandona la pròpia personalitat, i es lliura al curios, esport de veure baladrejar els seus fills d'una forma intempestiva, com si se li haguessin embriagat. En escoltar-los, Vidal Jové deu ésser el primer sorprès.

Al tercer acte, tornem a trobar l'autèntic Vidal Jové — el bo —. Teatralment, però, aquest acte és el més fluix. Amb el cor a la mà, no obstant, hem de confessar que no veiem pas la manera com podria fer-lo millor — o pitjor —. La situació ha arribat a

un punt en el qual els personatges no tenen sortida possible. Personalment, ja ho hem dit, només veiem un desenllaç: el suïcidis en massa. Descartada aquesta solució, ens fem càrrec que l'obra ha d'acabar forçosament en cua de peix.

Res d'ironia; escrivim amb una serietat absoluta. Altrament, *La senyoreta Oest* mereix un tracte de respecte i de consideració. Malauradament, a Catalunya hi ha molts pocs autors que tinguin el sentit de normalitat i d'el·legància que ens revela aquest jove

J. F. Vidal Jové

escriptor. El primer acte de la seva comèdia — repetim-ho — no desentonaria a cap escenari d'Europa. De quants autors catalans es pot dir el mateix?

Podríem fer molts retrets, és clar, a l'obra del nostre amic. És tan fàcil fer retrets! Ens limitarem, no obstant, en la nostra condició de Mestre Tites, a renyar-lo per un pecat que considerem dels grossos. Vidal Jové, en la seva comèdia, ens escamoteja l'escena principal, la que hauria d'ésser el centre i el nervi de l'obra: la topada entre la Senyoreta Oest i el seu marit, Robert Améric, el perdut que ha acceptat de casar-s'hi per donar el nom al fill d'un altre. Pots ser per això, perquè els dos personatges centrals no s'han dit mai el que pensaven l'un de l'altre, que el tercer acte no té solució possible. Quin acord pot haver-hi entre una gent que no es coneixen ni saben el que volen?

De totes maneres, *La senyoreta Oest* resta una comèdia notable. D'aquí endavant, ja no serà possible parlar de teatre català sense tenir en compte el nom de J. F. Vidal Jové.

Ara que, tal com estan les coses, quan serà possible tornar a parlar de teatre català?

JOSEP MARIA PLANES

(1) Comèdia en tres actes, classificada en segon lloc en el II Premi Ignasi Iglésies. Publicada en la col·lecció *El Nostre Teatre*.

Poal-Aregall, *La Gloriosa* (Apolo).
Alfons Roure, *El rei fa treballs forçats* (Espanyol)

Dissabte de Glòria. Inauguració de la temporada teatral. En català, obren les seves portes els teatres Apolo i Espanyol. El primer, amb *La Gloriosa*, de Poal-Aregall; el segon, amb *El rei fa treballs forçats*, de Roure. *La Gloriosa*, un melodrama de cap a peus; *El rei fa treballs forçats*, una d'aquestes coses que l'enginy santperesc ha anomenat *vodèvil sonor*. El gust, la qualitat, el to i la discreció, igualment absents de l'un que de l'altre dels dos escenaris esmentats.

Dit això, i afegint que el públic ha rebut amb gran aplaudiment les dues obres, gairebé hauríem acabat ja. Es tan poca la matèria que ofereixen a l'anàlisi i a la crítica que totes les consideracions que hom hi volgués fer resultarien completament desproporcionades a l'objecte de la seva motivació.

Poal-Aregall ha volgut petjar els terrenys de Màntua, de Roure i succedanis. Si no convençut per raons d'ordre literari, és de pensar que ho haurà fet estimulat per raons d'ordre pràctic en veure l'èxit que assoliren aquells autors amb diverses de les seves produccions dintre del gènere en el qual s'ha introduït per primera vegada l'escriptor sabadellenc, el qual s'ha llençat coratjós a l'aventura i hi ha reeixit estupendament. Posat a fer, ha demostrat que per a ell no hi havia cap obstacle en aquesta sendera, que sabia circular-hi amb la mateixa llibertat que qualsevol altre.

L'autor de *La Gloriosa* ha sabut assimilar-se d'una manera absoluta totes les característiques del gènere. En aquesta obra hi ha exactament aquella mateixa superficialitat quant a l'estudi de l'ambient local, el caràcter de l'època i fins la topografia urbana, situant l'acció en una localitat i un temps qualsevol — en aquest cas Barcelona i els anys revolucionaris de 1869 a 1873 —, sense encaparrar-se gens ni mica per la veritat ni la versemblança; la mateixa despreocupació quant a les exigències d'ordre estètic, la mateixa barroeria en el tracte dels sentiments i les emocions, la mateixa concepció primària i plebea de les idees i del pensament que són generals en aquestes produccions. Sense cap aprofundiment en el dibuix dels caràcters, recorrent l'èxit en els trucs — hilarants, lacrimògens o patètics — més amanerats i banals — tals com «una mare sempre és una mare!», «el meu fill, primer que tot el món!», i d'altres dins el mateix to, transposat a la política i al patriotisme —, abusant d'una manera iniqua de la bona fe del públic que, al capdavant, pren el que li donen, i prescindint fins del respecte a la seva mateixa dignitat d'autor, és com l'autor d'aquell llunyà *Amor vigila* ha engiponat aquesta *Gloriosa* que ens ha estat presentada a l'Apolo.

Quant a *La Gloriosa* que dona el títol a l'obra, no s'hi veu per enlloc. És només un fons episòdic sense cap relació necessària amb la peripècia que ens és presentada, la qual igualment transcórrer a Barcelona i els anys que hem dit, com en tota altra ciutat i en tot altre temps.

La presentació, certament, n'és ben dolenta. Hi són patents la confusió i la indocumentació més grosseres quant a vestuari, caracterització i decorat. Pel que toca a la interpretació, bé hem de dir que tota la companyia es comporta tan bé com sap per a l'èxit de l'obra.

D'el rei fa treballs forçats no podem dir-ne res més que encaixa de ple dins el mateix que sempre ens ve donant la companyia de Josep Santpere. I el mal, en veritat, no és pas que hi hagi una companyia — ni que fossin deu o dotze — dedicada a aquest gènere. El mal és que, avui per avui, en català, enfront d'aquest *vodèvil sonor*, només hi hagi el melodrama que han estrenat a l'Apolo.

JOAN CORTES

CIRC A L'OLYMPIA

La temporada de primavera

Altra vegada circ a l'Olympia. Només per quaranta dies. Temporada curta i preparada amb precipitació; gairebé improvisada. Es comprèn, així, que no figurí al programa cap d'aquells números excepcionals — en novetat, en audàcia o en qualitat — que fan córrer la gent. Tot i que el circ travessa un període de crisi, deguda principalment, per bé que sembli una paradoxa, a que molts artistes han anat potser massa enllà, arribant a superar-se, els números d'excepció no són fàcils de contractar avui per demà, i menys per una actuació breu.

somrigut de seguida; no li falten, perquè així hagi estat, ni sang, ni voluntat, ni simpatia, tres excel·lents condicions.

Els atletes a la catifa són els coneguts germans Ferrer, andalusos, que practiquen els mà a mà amb un coratge extraordinari; no tenen encara, els seus exercicis, la plasticitat dels dels Ajax, per exemple, ni l'aparent facilitat dels del trio Bel-Air, però són més durs i més arriscats; el salt amb trampolí i a caure, a distància, de mans a les del portador, col·locat d'esquena, és remarkable. Jo recordo haver-lo vist fer als Holl brothers, al Principal Palace, però a menys distància i de dalt a baix. Els Ferrer porten un marrec, fill d'un dels dos germans, que salta ja com un argent viu i és graciós com ell sol; la intervenció d'aquesta criatura i, en alguns moments, la dels augustos de pista, alleugereixen considerablement la duresa del número als ulls de l'espectador.

Els equilibristes aeris estiguieren a Barcelona anys enrera; no sé si a Novetats o al Còmic. S'anomenaven, com ara, Kadex, i eren igualment quatre: una dona i tres homes — ella, holandesa; ells, alemanys. Segueixen presentant uns equilibris, bastant rudimentaris, de suspensió amb portador, utilitzant, per a penjar-se, un gran aparell niquelat en forma d'àncora. És un número de molta vistositat, i prou. Prefereixo, no cal dir-ho, l'elefant del capità Walt, també ja conegut i cada vegada més intel·ligent i més divertit, i els dos ciclistes Bowden-Garden, francesos a desgrat de llur nom, la comicitat de l'excentric dels quals compensa la grisor de la part seriosa de llur treball, i els saltadors italians Christiani, una dona i quatre homes, que, si bé no sobresurten massa a la bàscula, es fan aplaudir de debò per llur rapidesa en els salts a la catifa.

Les tres Dorvils

L'absència d'una atracció forta no vol dir, però, que l'actual programa de l'Olympia hagi d'ésser comentat d'una manera desfavorable. Això, no. Té, aquest programa, una primera part combinada amb encert; i si la segona resulta poc brillant, a causa del kangur boxador i dels clowns germans Díaz, números el mèrit dels quals està en raó inversa de la importància que l'empresa els ha atorgat, ens ofereix en canvi el bell present de les tres Dorvils, admirables dansarines acrobàtiques que paguen, elles soles, el tret.

La primera part la componen un *jongleur*; uns atletes a la catifa, uns equilibristes aeris, uns ciclistes, un elefant savi i uns saltadors de pista i a la bàscula.

El *jongleur* es diu Moreno. Nascut en terra valenciana, aquest xicot ha estat treballant des de molt jove en diversos agrupaments estrangers de circ; deu fer cosa de dos o tres anys, vingut ací amb els basculistes Racos. Decidit a anar sol, s'ha consagrat al jonglatge rastellà, i l'èxit li ha

les tres Dorvils, el kangur boxador i els clowns germans Díaz, hi ha els set acrobates al trampolí elàstic Oliviers i els tres trapezistes aeris Zemganno.

Als Oliviers els hem vist al mateix Olympia, amb el nom de Meteors, en un número de trapezistes volants. Vull afanyar-me a dir que em plauen molt més com a trapezistes que a la xarxa elàstica. Com a trapezistes, posseeixen totes les virtuts de l'escola francesa, virtuts — l'estil, la primera — que reuneixen també els Zemganno, antics membres dos d'ells de la famosa *troupe* Rainat, i com a acrobates al trampolí elàstic no arriben, pel contrari, a fer-nos oblidar els Flying Banwards ni Adriana i Charlot. Els Zemganno, ultra executant els «passes» clàssics de barra amb una continuïtat i varietat que donen la il·lusió que es tracta d'una *troupe* nombrosa, en presenten alguns a les fosques i amb els mallots fosforescents. L'efecte és curiós i el treball molt més difícil. Em plau des d'aquestes planes retre homenatge al periodista parisenc Jean Barret, creador d'aquesta innovació. Fins fa poc, Jean Barret fou un dels Zemganno.

Les Dorvils constitueixen, com he dit abans, l'atracció màxima del cartell. Aquestes tres alemanyes, gentilíssimes, sempre amb el somriure a la boca, han reeixit, sota l'experta direcció d'un ex-dansari de l'Òpera de París, Marcel Goulykoff, a harmonitzar la dansa amb l'acrobàcia. Contorsionistes notables, la contorsió no esdevé mai, en elles, una cosa truculenta i turmentada, sinó un exercici senzill i normal, sense cap esforç. Llurs moviments resulten, tots, plens de gràcia i de ritme, i llurs poses són una meravella d'harmonia. El gran *écart* en posició vertical, el salt en tirabuixó, el salt mortal sobre un peu i amb *souplesse*, el salt en terra sobre una mà i amb un peu... Us imagineu les hores d'entrenament, l'amor a l'ofici, la fe en el treball, que aquests exercicis signifiquen?

Dels clowns germans Díaz potser valdria més que no en parlessin. L'enfarinat sembla un tenor rebentat de sarsuela al qual haguessin pintat la cara de blanc. Res de fantasia, gens de sensibilitat. Només se li descobreix la preocupació d'escoltar-se i de no arrugar-se el vestit. L'august és una imitació dolenta de Teddy. Cap mena de personalitat, ni l'un, ni l'altre. Grollers en els acudits i pobres d'inventiva. Entre els augustos de pista, en els quals hem trobat l'infatigable Silva i el popular Toni, hi ha dos nous elements, Miquelín i Antonio, molt més dignes d'aplaudiments que els Díaz.

JOAN TOMAS

URQUINAONA
TELEFONOS 25627-24519

DEMA. DIVENDRES. NIT ESTRENA

Cristina Garbo
LA REINA CRISTINA DE SUECIA

John Gilbert Ian Keith
Lewis Stone Elizabeth Young
Director: ROUBEN MAMOULIAN

FOX

Catalina Barcelona

la Ciudad de Carton

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLIS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGUES. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELEFON 14856

MOLT AVIAT

RAIMU
MARIE GLORY EN
CARLOMAGNO
DIRIJIDA PER PIERRE COLOMBIER

CON
LÉON BELIÈRES
LUCIEN BAROUX

ELECCIONE FILMOFONO

SUPER FILM presenta

UN PRESO
SE HA FUGADO

Producció ORPHEA

Direcció B. PEROJO

Rosita DIAZ y
Juan de LANDA
CON RICARDO NUÑEZ

LES LLETRES

INICIS DE LA RENAISSANÇA

Entorn dels Jocs Florals

De l'obra breu i trencada de Joaquim Folguera cal extreure'n sovint el mot exacte i la lliçó clarivident. Curtes paraules seves sobre la poesia del renaixement català arriben, probablement, a la crítica més segura, que és forçós d'acceptar, dels anys inicials en el desvetllament de les nostres lletres. Són una valoració, en perpetuïtat, del moment floral, de les seves immediates conseqüències. Folguera troba una conclusió — clara, llampant — sobre la poesia preverdagueriana. «Aquella — diu — no era, essencialment, una època de literatura.» I exposa el seu convenciment: Mistral, valor literari pur, és prova incontrovertible de la mort — nacional: política — de Provença. La cridoria buida i la barroeria de qualsevol tragèdia de Víctor Balaguer són demostració de possibilitats actives en el futur català. No dubtem de l'encert absolut d'aquest paradoxal judici. La prova la podríem veure no en les obres mateixes i en els qualificatius que puguin mereixer, sinó en el ressò que troben i en la vibració dels públics respectius i en la benevolença amb què les reben uns possibles enemics. Recordem l'afabilitat de Lamartine davant els primers assaigs provençals i la reacció maldriena traduïda en violència dels governs i menyspreu dels intel·lectuals. Si la literatura catalana existeix ara, en camins de plenitud, no ens reca de confessar que el fracàs de Frederic Soler li hauria tret importàntíssimes bases de permanència i que l'Esquella era un factor tan important com vint-i-cinc mestres en gai saber.

Els Jocs Florals surten d'una curiosa barreja de teories i tendències i arriben a un succés difícil d'unió d'esperits diversos, àdhuc contradictoris. Hi trobem, en primera línia, els fills espirituals de Cervera, escèptics quant a l'avenir de la llengua, amb un màxim representant: Milà. Els romàntics, entre Dumas i Byron, tipus Balaguer, esponentos, descurat, declamatori, amb caïres de liberal i avançat. Els medievalitzants i arcaïstes: Jeroni Rosselló, Marian Aguiló, delirants de Walter Scott, a la descoberta de Lull. Els que es feien honor i glòria de la població grollera: Pitarrà i el seu grup del «català que ara es parla». El grup valencià, sempre disposat a sospitar interpretacions separatistes, suspicac de trampes polítiques: Llorente. Tots es confonen en l'entusiasme arborat del descobridor, magnífics de bona intenció, senzills d'envegetes d'estar per casa. Tots els triomfadors d'aquests primers anys dels Jocs conviuen en una deliciosa diafanitat il·lustrada, sempre poètica, car la prosa és per ells de dificultats tantament extraordinàries i tiren cap al castell amb totes les excuses que poden. S'esforcen vers un fi boirós encara i poc delimitat, segurs només de la coincidència en la llengua.

L'alcalde corregidor és convidat a la primera solemnitat floral, l'any 1859, i el seu discurs amolla un adjectiu inesperat i revelador sobre els bons senyors que «avivaràn los grandes recuerdos de nuestra historia». L'alcalde corregidor de Barcelona els anomena «distinguidos varones». Voleu cap més prova de la visió que tenia un barceloní normal i de bona família, a mitjàt de segle, de la cabòria restauradora i la dèria arqueològica-literària de quatre intel·lectuals i poetes? El mateix Milà que presideix sent un entusiasme «barrejat d'un poc de tristesa». Milà, entre les obligades cites catalanesques del seu discurs, en fa una que no podia planar gaire indefiniblement sobre els esperits més abrandats de l'hora: Capmany. Milà és ressençia de Cabanyes i d'Horraci i no oblidava Piferrer i Quadrado, que no volien arrearcon llur castell. Cap dels seus paràgrafs no troba el concepte ple i valent que animarà les pàgines d'Aguiló.

Les nobilíssimes aspiracions del grup restaurador no sentien la pobresa de la resposta poètica i eren gairebé inconscients (en llur entusiasme) de les ensopegades a què els obligava la ignorància de la llengua. Només avui podem dedicar-los el somriure simpàtic que fonamentem en qualsevol volum de Pompeu Fabra. Si aquest Centenari hagués tingut un mínim decorós de commemoració i no hagués finit en uns articles i unes conferències plens de bona voluntat, hauríem volgut trobar entre l'aportació bibliogràfica que imaginàvem una antologia dels primers anys dels Jocs Florals vista des del costat de la ironia i — no provoquem els patriotes — de la més innocent facècia. Així hauríem pogut rellegir aquelles *Harmonies religioses* de D. Adolf Blanc amb aquell vers, model d'eufonia, que diu

jo t'am, oh Déu, jo t'am...

que ens recorda la traducció per ja jau de l'ei fu manzoní. No hi mancarien tampoc unes octaves reials de don Marian Font, *A mon Déu*, ni aquell *Vot del Trobador* de don Antoni Camps que comença:

Dona dolçura, o Verge,
a ma veu regullosa
y a ma lira sospirs celestials;
ton nom es ma divisa:
alentam' amorosa
pus entro en lo palench dels Jochs Florals...

i sembla talment escrit per a l'escena de Canprosa.

La poesia catalana de la primera època, 1833-1850, fins a Verdager i la que va de Mossèn Cinto fins a Maragall, assoleix un valor literari no gaire llúpid. Una tria de Verdager feta amb un màxim de severitat poètica per un crític que no es deixés portar de sentimentalismes i volubilitats patriòtiques, que oblidés tot agraïment a la purificació lingüística i a l'aportació lexical i no es preocupés per detalls biogràfics, restaria reduïda a ben poques pàgines i oblidaria, en justícia, tota l'obra declamatori floral, peça d'arquitectura literària, i inclouria minúsculs aspectes íntims (prosa i vers; lírica pura) que superen la normalitat poètica catalana de 1880. No parlem de Guimerà, que, prestigi i símbol, perd en el terreny literari tot el que guanya en popularitat, flama i violència catalanista. Una classificació simplista i de conjunt faria arribar l'adjectiu floral fins a Maragall — primera excepció (parlem sempre de poesia estricta) —, amb la curta excepció d'uns versos de Verdager i amb la plena acceptació del nom de Guimerà com a tipus dels Jocs i de la política que al seu entorn neix i es desenvolupa. Aviat trobaríem contactes amb l'Almirall.

Simplifiquem en esquema la paradoxa: Primera època: Jocs Florals, a-literatura, a-política, patriotisme utòpic. Segona època: Maragall, escola mallorquina, política. Quan el catalanisme és un moviment de gent de biblioteca, reacció d'un nucli selecte, només esporàdicament es produeix poesia. L'autèntica poesia neix quan el catalanisme comença a endegar-se en vies de plasmació. I aquest catalanisme usa com a bandera literària la literatura produïda en el període anterior. Costa, Maragall, Alcover només de tant en tant fan política amb els seus versos. La gent prefereix llegir *L'Any Mil* o les obres de qualsevol englantinaire. És l'ínic de la separació del catalanisme i la literatura. Carnar, López-Licó segueixen encara, en certs instants, un ritme floral, ben entès en el sentit d'utilitat de la literatura a la causa. Ben aviat, però, es produeixen exemples de literat pur. És típic el nom i l'obra de Carles Riba. Entre aquest nom i el d'Aribau trobaríem tota la línia — clara, detallada — d'aquella evolució.

ELS LLIBRES

Lluís Casals i Garcia, Set colors

L'ordenació d'aquest llibre de poemes és un pensament cabalístic. Set colors, cadascun compost de tres poemes: el tres i el set. Això denota a primera vista un amor als símbols, i, en efecte, la poesia de Lluís Casals és tota pastada amb al·lusions i evocacions blavoses de llunyania. La natura musical i líquida de la seva incipient, però bé que reeixida, obra poètica, es nota en l'afany de repetir diverses vegades el mateix mot, com volent-ne exhaurir l'essència íntima; arribar a la fluidesa original, com fan les àries italianes, on s'esgrana cada paraula principal per tal d'esprèmer-ne el

Lluís Casals

suc melòdic. El poeta no s'acontenta amb el mer enunciat del mot en una posició fredament lògica.

Qui t'ho diria si és la nit!
La nit, la nit, la nit només
feta d'estrelletes blaves.

Lluna, lluna,
infinita, blava, grisa.

Altres cops, són versos sencers que es repeteixen; aquest procediment, típic de les cançons de totes les èpoques, sovint sofreix una modificació: el vers es repeteix però amb un ordre distint de les paraules, o amb un retruc del sentit:

Cap a la mar llunyania
que em crida, que em crida sempre;

i més enllà, al mateix poema:

Seria sempre el mar que em cridaria.

O bé:

Els meus somnis eren les barques d'aquell
dia la verdor d'uns ulls de somni... [port

i més avall:

Era ella, que fugia, que se n'anava
enduent-se les barques del meu somni
dins els ulls.

Tot aquest joc de repeticions i ecos s'emporta amb la imatgeria fluida i fugissera, empolsada de sentiment. Lluís Casals és un poeta fortament musical, amb un lirisme embadalit que, tot sovint, evoca certes resonàncies de la líria maragalliana, malgrat enormes diferències, sobretot de *mise en scène*. Però algun cop la semblança és colpidora: el final del *Poema del dijous sant* molt al principi de primavera:

Però he vist un papalló que ingènuament
giravoltava sobre les roses no badades;
ell no sabia res de cap turment,
ni de tragèdies passades;
sols veia venir l'abril
amb tot allò de les flors més gemales
i pensava: —Anem a donar un volt
que librem roses blaves!

Francament, hi trobem àdhuc aquella mica de la taujaneria esdolçada que de vegades entelava els espais tendriols del mestre. I consti que no fem cap retrat a Lluís Casals. Els versos que acabem de transcriure són potser l'única caiguda de to que hi ha per tot el llibre; ja és molt tractant-se d'un autor novell. En canvi hi ha cents de versos magnífics:

...la fràgil barca, timó lliure, enduta
pel vent suau cap a les illes verges.

Tot el poema *La jeune fille aux cheveux de lin*, una de les coses més delicioses que s'han escrit en versos catalans; l'epigrama *Comiat al peu d'un avió* tot elegant i agut:

Bruit i vent;
adéu i una mica de neguit.
Després, només un ocell
amunt vers l'infinit
i una mica de vent
i una mica d'oblit.

En resum, *Set colors* és una aportació preciosa a les lletres catalanes i el seu autor comença un camí que el pot menar, com poeta, a brillar en primer rengle entre els valors lírics de Catalunya.

ROSSEND LLATES

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

BIOGRAFIA I CRÍTICA

Un llibre de Stefan Zweig

D'ençà que l'admirable *Amok* va revelar-me l'obra de Stefan Zweig, el meu entusiasme per la producció literària d'aquest gran austríac no ha fet sinó augmentar a cada nou contacte amb els seus llibres. Adés era aquell *Tolstoi* que publicava Proa, més tard *Fouché* o els volums de novel·letes, però sobretot aquells llibres que contenen cada una una trilogia de biografies i dels quals n'hi ha tres de traduïts a l'espanyol. *Tres Mestres* estudiava les figures de Dostoievski, Balzac i Dickens. *La Curació per l'Esperit* feia el procés de la medicina moderna amb les biografies de Mesmer, l'americana Mary Baker-Eddy i Sigmund Freud. Ara darrerament la mateixa barcelonina Editorial Apolo, que havia publicat en un volum sumptuós aquesta darrera obra, ha publicat una trilogia anterior en data — escrita el 1925 —, però d'un interès no menor: *La Lucha contra el Demonio*, que encloa les figures de tres escriptors del segle XIX, Hölderlin, Kleist i Nietzsche.

Aquest títol de l'obra pot suggerir al lector de trobar-se davant d'un llibre místic o d'un satanisme desagradable. El pròleg, que ja és un magnífic assaig, estableix el veritable sentit que Zweig vol donar al mot *dimoni*, segons l'etimologia i la significació de la filosofia antiga. «Anomenar demònia aquesta inquietud, innata i essencial a tot home, que el separa d'ell mateix i l'arrossega vers l'infinit, vers l'elemental. El dimoni és, en nosaltres, aquest ferment turmentador i convuls que empeny l'ésser, altrament tranquil, vers tot allò que és perillós, vers l'excés, l'èxtasi, la renunciació i àdhuc l'annulació de si mateix.» Tot esperit creador ha de lluitar indefectiblement amb aquest dimoni interior, i aquesta lluita pot ésser triomfal per a l'home que sap conservar sempre la seva serenitat superior (i l'exemple més il·lustre és el de Goethe), o pot fer capitular l'esperit que es lluita amb tota plenitud a l'abraçada magnífica i anihiladora d'aquesta força demònia, que fa extreure de la pròpia vida de l'artista, en un treball autodestructiu, els materials de les creacions que inspira. Stefan Zweig ens proposa, com a exemples d'aquesta submissió total després d'una lluita desesperada amb el dimoni interior, les tres figures èpiques de Hölderlin, un dels més grans poemes alemanys, de Kleist, dramaturg, novel·lista i poeta — a recordar que el seu *Miquel Kohlhaas*, sens dubte l'obra seva més representativa, ha estat traduït i publicat en català — i de Nietzsche, una de les figures més complexes i genials de la literatura moderna, l'actualitat del qual constantment és renovada.

Stefan Zweig té el bon gust de no fer biografies novel·lades. Si al·ludeix als esdeveniments exteriors de la vida dels seus personatges, només ho fa per a marcar la ruta dolorosa i fatal al llarg de la qual llueixen les fites magnífiques de llurs obres. Més que biografia, fa obra crítica, però no es limita a estudiar fredament una obra, sinó que la relliga amb la vida i l'esperit del seu creador. És un procediment complex, que necessita tot el geni literari de l'autor d'*Amok* per a reeixir, però que, a part dels seus perills, comporta una admirable penetració del lector amb la figura biografiada. Assisteix a l'evolució d'un esperit creador, examina les seves obres i troba en elles l'explicació d'aquells reptes de l'ànima que la indiferència dels contemporanis o la pudícia del poeta feia romandre ignorats.

Veieu Hölderlin, esperit angèlic, sacerdot de la Poesia pura, que s'allunya tant de la terra en els seus vols audaços pel cel de la inspiració i de la melodia, que s'enforca, en una caiguda vertical, en l'abisme de la follia, en el qual ha de vegetar quaranta anys, conservant només el sentit del ritme, però sense coherència en les idees, fins a la seva mort total. Hölderlin, menyspreat i desconegut en vida, i aclamat modernament com a un dels més grans poemes alemanys de tots els segles, visqué desencaixat sempre en el món i lliurat amb un abandon total al seu dimoni devorador.

Veieu també Heinrich von Kleist, l'etern vagabund, malalt d'un excés de força espiritual, que rompia i desbordava tots els motllos que el seu instint d'ordre volia imposar-se. L'home que sofrí tota la vida del desencaix dramàtic entre la seva educació i

el seu cervell, amb la seva sang i el seu temperament, que acumulava una pressió interior que havia de resoldre's en una explosió fatal si no trobava abans aquella vàlvula que la conversa, o el joc, o l'aventura generalment, però que ell només trobà, i eròtica, o els paradisos artificials procuren d'una manera incompleta, en les seves obres. En elles hi van lliures els seus impulsos més vehements i també més reprimitos, i tot allò que ni el amor ni la vida normal no li han pogut ajudar a esvanir s'exalta amb la força formidable de la seva inspiració gairebé

Stefan Zweig, per E. Momeny

monstruosa en les pàgines de les seves novel·les o dels seus drames. Però Kleist ho posava tot a una carta: la seva obra mestra, la tragèdia *Homburg*. I ningú no en vol saber res. Hom menysprea i vol ignorar el seu talent, tothom s'aparta amb repugnància d'aquell home massa impetuós, i aleshores, en la seva soledat espantosa, ha de cridar la mort. Un suïcidi en el millor estil romàntic, amb una dona malalta de mort que es presta a acompanyar-lo en el viatge suprem, clou la tragèdia de Kleist.

I per últim, heus ací Nietzsche, aquell jove professor de filologia, respectat per tot hom en la seva ciència oficial i ordenada, que ha de transformar-se en l'esperit extraordinari que crea una obra genial en el cercle torturant de les seves sofrències espantoses i de la seva solitud absoluta, privat de tota amistat i de tot amor, cremat per la seva sensibilitat demònia i per la seva passió per la veritat. L'Anticrist orgullós i blasfem, el gran esperit profètic d'Europa, el creador de Zarathustra, el poeta apocalíptic que exhibeix la seva nuesa imponent i terrible en *Ecce-Homo*, és aquest home gairebé cec que s'arrossega per les pensions italianes, tímida i cortès, i que escriu constantment, amb passió, que s'enlaira als cims més alts de la filosofia i als cels més purs de la poesia, però que en aquesta lluita amb el seu dimoni és vençut i acaba els seus dies entre les tenebres de la follia.

Aquest llibre de Zweig, que vol ésser un triple acord de l'esperit creador, fa conèixer i respectar l'obra de tres grans literats alemanys, i la seva lectura suggereix moltes idees i reflexions sobre l'art i sobre la vida que donen a les seves planes un valor superior encara al que li confereix llur extraordinària qualitat literària. Només cal plànyer, és clar, que llibres així ja no sigui possible de traduir-los i publicar-los en català.

RAFAEL TASIS I MARCA

TRES CONVERSES SOBRE LA MODA

per MARIA LUZ MORALES

Il·lustrades amb dissenys de maniquís
Dies 7, 10 i 13 del corrent,
a les 7 de la tarda

- I Filosofia de la moda.
- II La moda a través de la història.
- III Assaig entorn de la moda actual.

Sala de Conferències de la
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

Qualsevol llibre a qualsevol preu
MAGATZEMS GASSÓ
FIVALLER (abans Fernando), 42

Recordeu-vos

que ha sortit el tercer número de

Nostre Teatre

Redacció i Administració: Urgell, 155, 2.º, 2.º
Telèfon 31480 - Barcelona

Publica, ultra una copiosa informació teatral, la comèdia en tres actes del notable i conegut autor Agustí Collado

LA BOHEMIA TRISTA

Compreu-lo! 75 cèntims!

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-bion (Corunya); : OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; : FERRO MANGANES i FERRO SILICI; : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; : CALÈFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; : GENERADORS, BOMBADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions L'època i l'art modernistes

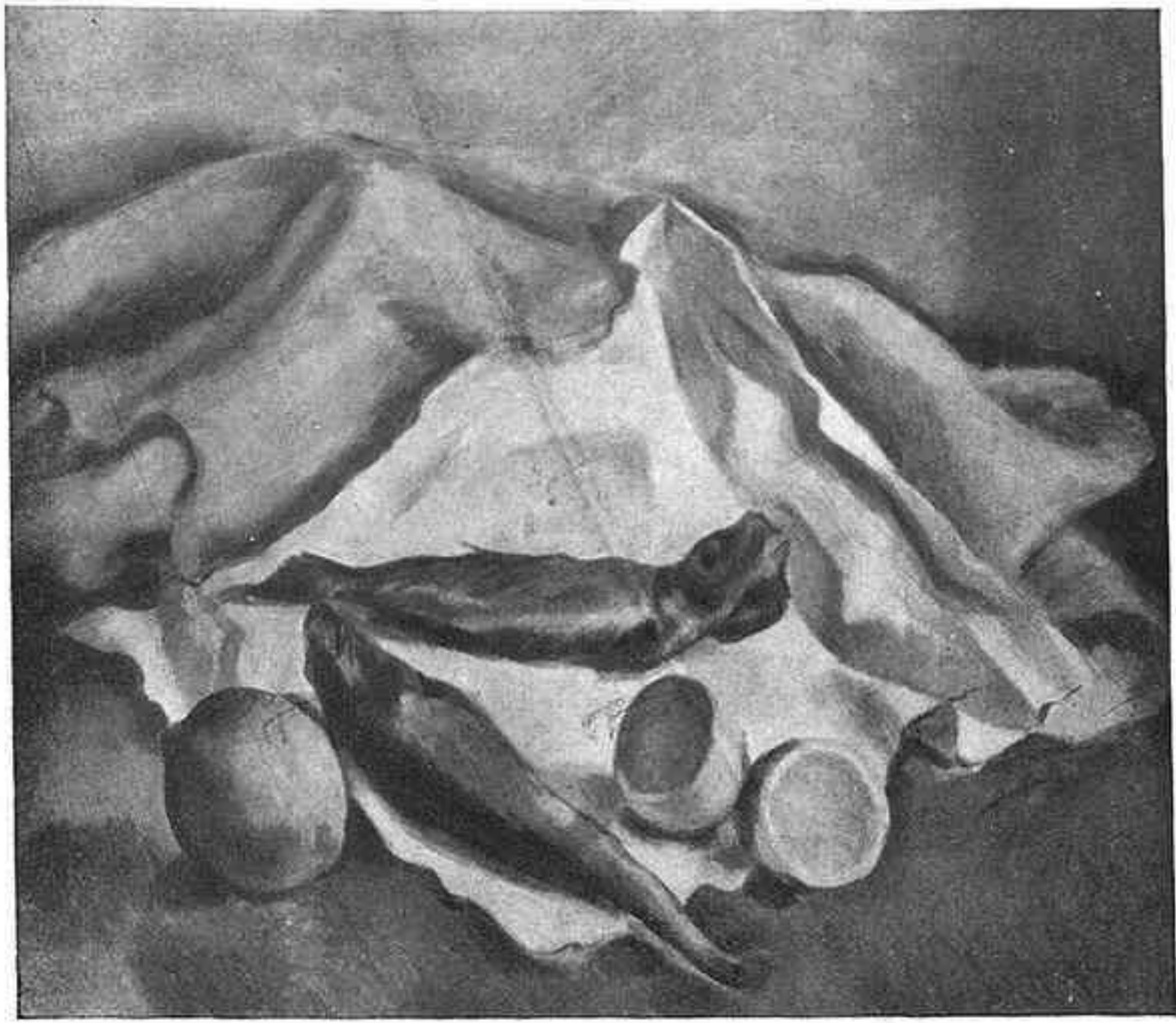
Jacint Olivé

La pintura d'Olivé és grassa, violenta en la seva sinceritat i apta per a tothom que cregui en la producció del miracle artístic basat en l'expressió. En l'ànim de l'expositor de la saleta íntima de la casa Renart, una saleta privilegiada per a l'exposició de moltes activitats espirituals, en el seu ànim, doncs, no ha sorgit mai la complexitat de la creació transcendental. Això vol dir que cal mirar Olivé com un dels exponents del

ques, antigues i contemporànies, per les quals entendre el seu país ha constituït el primer pas dels seus èxits.

Jaume Busquets

Sincerament i cor, el major nombre dels visitants, entrarem a veure l'exposició Busquets convençuts de trobar-hos amb equilibri pictòric efectuat pel conegut pintor-decorador. La sorpresa fou tan gran com el convenciment confessat.

Jaume Busquets — Bodegó

conformisme pictòric. El conformisme, en aquest cas, no deu entendre's com a sentit ni vacil·lant, ni fatalista, ni peyoratiu. Deu entendre's com l'actitud de l'home profundament convençut que en el seu ofici ja s'han dit les coses màximes i que té l'enorme virtut de professar la religió dels apòstols que han passat i no vol introduir-hi res de nou.

Hi ha en la vida eterna de la pintura dos camins a seguir; el de Jacint Olivé i el dels nascuts per a la recerca i per a la superació. Això allunya el determinisme. Allò, sense admetre'l com a substancial, amb tota la integritat, té el mèrit de fer valorable l'art a través de totes les dificultats que formen els precedents establerts. Perquè tot i els traços intangibles i les lleis per sempre més vigents, existeixen unes clarianes. Aquestes clarianes, referint-nos únicament a Jacint Olivé, són l'interès que desprenen les seves obres, interès que es transcriu veient pendre la forta volada de la seva concepció lumínica, la valentia amb què barreja els seus temes i la tènue concentració en el moment just dels valors pictòrics que l'esperit sap observar.

Rafael Solanic

Un desig patriòtic ens mena a declarar abans que res que Catalunya posseeix en la persona de Rafael Solanic un formidable pedagog. Recordem perfectament — en l'antiga Escola de Bells Oficis hem estat deixebles seus — com curava d'encarrilar esperits joves, aleshores que en aquells esperits el qualificatiu d'ofici pesava com un revoltant estigma.

Solanic, que té una paraula càlida i la facultat de la convicció, va fer adonar de moltes coses. Va desvetllar un sincer orgull en l'home que amb un cisell o una gubia a la mà es creia un foragit de la col·lectivitat artística. Va contribuir com el que més al renaixement dels bells oficis a la nostra terra.

La seva actitud irreductible davant la dictadura, però, l'impossibilitat de continuar la magnífica obra començada. L'Escola es desinfla, en les classes s'introdueix el buit espiritual i tot va quedar d'aquell cartó pedra oficial que patirem set anys seguits.

Ara Solanic es redreça. Naturalment, està al seu lloc de pedagog, i entre escultura i escultura, la seva pleròrica obra artística torna a arremolinar l'intens didacticisme al qual tant hem de veure. Aquesta vida reporta un sens fi de moviment eficient. Una faceta és l'exposició inaugurada dissabte passat a les Galeries Syra. Solanic ha aplegat en aquest conjunt un reduït nombre de repujats i d'esmalts i de peces de fosa que el presenten com un artífex complet, com un escultor inexhaustible i com un consumat dominador de les tècniques més diverses.

Solanic deposita a tot arreu una gran quantitat de saber i d'ordenació. És igual que s'examinin el moblet de bar, com els canabres, com els portallibres, perquè en tot moment hom s'adona que tot plegat és produït per un home sensible i per un coneixedor general. És més, i és aquest el mot més admirable per nosaltres: Solanic, que posseïx molt de la panacea artística que tenen els bons escultors, ha sabut, per aquest insigne motiu, esdevenir un legítim artista de la nostra terra i un legítim pedagog de tipus universal, perquè sempre ha mirat i ha cregut en la font inspiradora del racionalisme. I consti que en dir això no exposem cap xovinisme, sinó que repetim el fet històric de moltes personalitats, de totes les èpo-

Busquets, a la seva sala de les Galeries Syra, és un pintor que hi ha deixat unes teles d'allò que de primera intenció se'n diu pintura pura havent exclòs els vestigis del decorativisme. I és que Busquets, després ho hem anat descobrint, creu en les dues coses i en llur conjunció, que contra tot el que es pugui dir constitueix un ideal.

El pintor-decorador és per essència un home condemnat a la solució de problemes compositius al qual no li és permesa cap evasió ni cap actitud dubtosa que es refereixi a un final preconcebut, o sigui perfecte de ritme i de qualitat pictòrica en les dues accepcions: material i espiritual.

Així crea en la seva personalitat — ens re-

Solanic — Portallibres

ferim, és clar, als que valen, com Busquets — un sistema. Sistema que surt del principi plàstic, de coordinació d'elements, i que acaba en la seva valorització de matèries.

I quan es produeix la conjuminació, passada ja l'època de concatenació de fets artístics, apareix indistintament la mateixa intensitat qualitativa en una o altra manifestació.

El cas de Busquets, per la raó de no ésser-ne molt nombrosos els precedents, ens plau assenyalar-lo amb tota la seva importància.

L'esperit del decorador viu doncs en totes les seves teles. Arreu hi ha la preocupació de lligar els caps de la pintura, i evidentment és una causa que dona la sensació perfecta d'un agerament de gran potència.

El paisatge, per la raó de l'existència de la seva natural bellesa, Busquets no l'exercia amb la profusió amb què ho fa el bodegó i la figura. Si pot anomenar-se vicí, és un vicí immanent en els decoradors. Per tant, cal deixar-lo amb un cert respecte.

El bodegó és compost, amb una sana intenció d'escrutar les seves possibilitats totals.

La figura, igualment, representa, amb tots els elements necessaris, un seguit de preocupacions constructives.

El bo és, com ja hem dit, que tot està voltat de pintura, tot construït amb el desig de pintar, de transportar l'emoció en la freda característica dels molts decoradors que hem vist.

Aquest és el seu èxit i el factor de la gran sorpresa, el que ens fa exclamar que sabem el valor de Jaume Busquets el voldríem veure per sempre més en aquest camí, a punt de reaccionar en tot moment contra qualsevol seducció que li pogués venir del camp decoratiu.

ENRIC F. GUAL

Tots ens entenem quan distingim entre modern i modernista. Ni l'etimologia ni el sentit comú no seran prou per atorgar a l'adjectiu *modernista* la significació d'home o cosa afectats de modernitat. *Modernista* és, ben al revés, equivalent de desueta, aviat determinarà vellúria, i fins arribarà a qualificar un petit període arqueològic; també una curta heterodòxia en la història vint vegades centenària, pel cap més curt, de l'Església de Roma.

El modernisme de quatre *défrqués* potser no interessa gaire ara com ara. Potser, anys a venir, quatre-cents, quatre mil o quatre milions d'heterodoxos més o menys tonsurats podran ressuscitar aquell cismet tan enraonat... i el que és avui, ningú ja no se'n recorda. No cal doncs retreure aquest, sinó el modernisme artístic *fin de siècle*, ufanós encara en començar la centúria actual.

Parlem però amb tota justesa en dir modernisme artístic? No escauria millor de parlar de la vida modernista? Perquè és el cas que durant el període modernista tota la vida ciutadana fou arreu del planeta saturada d'art, tot era artístic, profusament artístic durant aquells anys d'universal felicitat bulevardera, durant els anys de pau que separar les dues guerres franco-prussianes. França ho era tot en el món de les arts. París bullia d'idees i de troballes artístiques i, com l'Atenes del segle v abans d'August, dictava, sense voler, a tot el món, la llei artística.

Però així com les arts pures evolucionaven espontàniament i amb enorme rendiment, des de cent anys abans, les arts decoratives jeien en la més mísera ineptitud.

I això no podia durar ni un minut més. En conseqüència vingué el modernisme, moviment simplement decorativista. El període modernista fou doncs una tongada de vida decoradíssima. Tota cosa, tota persona, tota mena de sentiments semblaren aleshores matèria decorable. Fins la mirada, fins la grolleria, fins les indigestions arribaren a fer-se decoratives en les ciutats de cens superior a 50.000 ànimes. Com en terra de salvatges, no hi havia en les ciutats més civilitzades (sobretot en les meridionals) manera de conservar durant deu minuts lliure d'ornaments qualsevulla superfície.

I, cosa que té més mèrit, els ornaments eren nous, d'estil inigualat, *modern styl* al començament; *style nouveau* després.

Així anà de la següent manera. L'estil Lluís XVI evolucionà més cap al grecoromà sota Napoleó, amb l'estil Imperi. Després aquest evolucionà, degenerant, cap a l'estil Lluís Felip. Aquests estils francesos, com els antecessors llurs, s'imposaren als altres pobles, llevat d'Anglaterra i Alemanya, sobretot Anglaterra, on els germans Adam reestilitzaren deliciosament el Lluís XVI i l'estil Imperi. Després morí del tot, el mateix a França que fora de França, la tradició estilística: ni en l'arquitectura, ni en els mobles, ni en cap altra aplicació l'art decoratiu ja no donà res de nou. El nostre període isabelí i llurs contemporanis de les altres terres no feren sinó repetir els

L'afer Picasso

Al cap de molt de temps, l'afer Picasso ha tingut fi. Recordem-lo succintament.

En 20 de març de 1930, Miquel Calvet es presentà a casa de la mare de Picasso, que viu a Barcelona, i hi trobà uns quatre-cents croquis i esbossos de joventut de l'inventor del cubisme. Els comprà per 1.500 pessetes. La senyora Picasso li'n firmà rebut.

Amb el seu botí, Calvet anà a París, on trobà comprador del lot per la suma de cent-setanta-cinc mil francs. Picasso, requerit a l'efecte, es mostrà disposat a autenticar amb la seva signatura els dibuixos comprats per Calvet, però ajornà l'operació per a l'endemà.

Es veu que Picasso es repensà, i en comptes de firmar els dibuixos, es querellà contra Calvet per abús de confiança i designà Henri Robert com advocat. Calvet trià Maurice Garçon com defensor.

Aquest darrer ha sostingut que hi ha el dret de comprar de ganga obres mestres als encants i que el tribunal de París era incompetent, ja que els fets s'havien esdevingut a Espanya.

Malgrat la defensa, el tribunal ha condemnat Calvet a quatre mesos de presó, dos-cents francs de multa i 1.000 francs de danys i perjudicis.

La premsa, en general, troba massa severa la sentència. Tot i reconeixent que Calvet no es troba net de culpa, per tal com volia guanyar massa (de 1.500 pessetes a 175.000 francs hi ha tanmateix diferència), els comentaristes no s'expliquen el canvi sobtat d'actitud de Picasso, que primer s'ofereix a autenticar els dibuixos i després presenta querrel·la, potser — s'insinua — perquè veu que ell no guanya ni cinc en l'operació de Calvet.

nom registrat

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 40

estils més celebrats del temps passat, preferentment el gòtic i el rococó; a Espanya també l'estil sarraf. Però aquesta redita dels estils antics no fou sempre perfecta: la gent de la primera meitat del segle XIX, no sabem ben bé per quins set sous, interpretaven els estils amb un sentiment flonjo i escarransit, amb una manca de sentiment que tenia molt de la inèrcia provinciana. Totes les grans capitals esdevingueren espurament provincianes amb l'adveniment

Espècimens d'art modernista

de la burgesia. Avui dia, més distanciat del segle d'or dels estils, els artífexs entenen i interpreten molt millor aquells estils, adhoc el gòtic. Val a dir, però, que la interpretació estolta dels estils en el període isabelí donà lloc alguna vegada a tal nou semi-estil ridícul, el qual, amb el temps, va prenent un encis impur, no del tot menyspreable. En aquells dies un moble, una casa d'estil Lluís XV, o gòtic, o marroquí, valia el que costava; mentre que una casa, un moble, un objecte autèntic del període gòtic, o del període merinida, o dels més autèntics Lluís XIV, Lluís XV o Lluís XVI, no eren gens adinerats. Aquestes coses que ara valen centenars de mils pessetes, o milions, aleshores valien tan poc que ni regalades trobaven comprador. Balzac ens fa revivir ben colpidorament aquesta desestimació de l'art vell en *Le Cousin Pons*. Si a París es produïa una tal desvalorització, ja podeu calcular, lector atent, el que succeiria a Buitrago i a Cardona. La desestimació per a l'art vell fou llarga: en la segona meitat del segle XIX l'arquitecte Oriol Mestres arplegava bocins de figures del preciós retaule d'alabastre, obra de Pere Oller (s. XV), un bon tros del qual encara fa de retaule major a la catedral de Vic. Aquells bocins eren la runa que resultava d'un retallament del retaule sudit, segons decisió del reverendíssim capítol catedralici; la colla dels plagues de la societat Niu Guerrer organitzava les seves festes de paròdia medievalista amb armadures, vestits i altres atuells medievals d'autèntica antiguitat, sovint obres d'art d'un valor esbojarrat; Pompeu Gener i Apelles Mestres adquirien, a Suïssa, a pes de ferro vell, armes i armadures autèntiques, obres de singular bellesa. La burgesia totpoderosa donava el to...: això vull, això no vull, preferia les coses noves, ben noves, a les mateixes coses pol·lades, rovellades o tan sols deslluïdes. La pintura medieval, com que no servia ni per a les gatares del Niu Guerrer, del Taller Embut o del Gavilán, anava al foc sempre que calia moure-la de lloc: els rectors feien bancs i taules per a ús domèstic amb el fustam cíclop dels grans retaules, o bé els estellaven per a cremar a la llar de foc.

A partir de mig segle XIX París inicià un moviment de reacció contra aquest sopor estilístic. Els arquitectes foren els únics artistes sensibles a l'extinció dels estils. — Perquè sembla que es tracta d'una veritable mort. — Més decantats però a suposar la crisi accident passatger que esgotament, intentaren refer voluntàriament una tradició que s'havia estrocat involuntàriament; i heus-los ací barrinant per a empescar-se el que mai no fou obra d'empescament, el que no es pot generar sinó ingenuament. Duban, Vaudoyer, Ballu, foren els principals creadors d'un nou estil arquitectònic. Aquest estil consistia a prendre ací i allà, a l'atzar de les civilitzacions i de les edats, elements heterogenis de variats i fins antagònics estils per a fer-ne una síntesi més o menys abominable. La burgesia parisense ender-

el qual repercutí en totes les arts industrials, particularment en l'ebenisteria, cristallinitat en l'estil anomenat Segon Imperi, estil múltiplesment híbrid, però híbridat amb una gràcia peculiar, tan estimable, que a hores d'ara ja ens sembla, si bé menys precís i bell que els antics estils, un bonic estil modern digne de consideració i d'estudi; un estil que ja aconsegueix donar caràcter i to antic als interiors.

Entretant Anglaterra reaccionava amb una altra voluntària creació d'estil. Aquest moviment anglès, més ambiciós perquè pretenia innovar en les arts pures tant com en les arts industrials, és el que idearen i impulsaren els pre-rafaelites. Més que un nou estil, era la reestilització del gòticisme italià, reestilització que arribà a afectar àdhuc la literatura. Val a dir, però, que en definitiva el pre-rafaelisme fou un moviment també exclusivament decorativista, ja que les arts pures, la pintura de cavallet, l'escultura, esdevingueren, en mans de la germanada pre-rafaelita, arts decoratives.

El pre-rafaelisme, que derivava directament del nazarenisme alemany i que n'accentuà l'emfasi ingenuista, primitivista i místicista, fou però molt més decorativista. Els Cornelius i Overbeck tendien a decorar tan sols amb els colors d'una paleta exsangüe i amb el ritme simple de les composicions, amb el gesticular discret d'unes figures inspirades en la pintura mural dels predecessors immediats de Rafael Sanzio. El que més exageraren els anglesos fou el decorativisme i el místicisme. Una decoració excessiva ho omplia tot, i aquesta decoració esdevenia més insistent per l'excitació del cromatisme, el qual ja no era pàlid i neutre com en la pintura mural dels nazarens, sinó viu, atrevit, o amb contrastos singulars. Una afectació exagerada de místicisme efeminat ho col·lorava i emmalaltia tot en el pre-rafaelisme.

A la gran Exposició universal de París, de l'any 1889, els pre-rafaelites, cèlebres a Londres des d'alguns anys enrera, es donaven a conèixer dels parisencs amb bona aportació d'art pur i d'art aplicat. Aquell art de tan arcaica ascendència degué aplegar, al París més que mai fins aleshores necessitat de novetats, com una manifestació atrevida d'art nou. Verament, la reestilització del gòticisme italià era tan distanciat dels originals, era un pre-rafaelisme italià tan britanitzat, que esdevenia nou estil: *modern styl*. L'art aplicat que presentaven els tallers de William Morris era sobretot un art que, a part la tipografia, gairebé no tenia res de comú amb l'art decoratiu del Quattrocento italià ni amb cap art conegut. L'art anglès triomfava a París per la seva novetat! Quin esperó per al parisenc, ja aleshores àvid de *nouveautés* i d'*articles de Paris*! París havia esperat espantar el món amb la torre Eiffel i amb l'arquitectura de ferro i vidre — i ho aconseguí. Però, tanmateix, els pre-rafaelites anglesos lui en buchaient un coin!...

JOAN SACS

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia. Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, disipènia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les manifestacions nervioses.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, modula i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excésos, als que venen treballant excessius, tant físics com morals e intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc. aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basfa pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Dirigir-se a 1 tramvènt 0'25 ptes. en segell de correu per al franquig a Oficines Laboratori Sòlvé, carrer del Tor, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties

HOTEL SEGUR
CLARIS, 8
SUBHASTA OFICIAL Tots els dies a les 6 tardes
Taxador Oficial - Subhastador Municipal
HOTEL SEGUR

MUSICA I RADIO

La vida musical a Barcelona

L'Associació de Música «da Camera» ha presentat al curs d'aquestes darreres setmanes una sèrie respectable de concerts. Cal fer l'elogi d'aquesta entitat musical que en l'espai d'un temps tan limitat sap oferir als seus socis una varietat tan gran en la tria dels artistes que presenta i en els diferents estils de la música que propaga. El programa de la darrera sessió de les «Audicions íntimes» de l'Associació pot servir de model, per la seva excel·lència, a molts d'altres. La música moderna és encara tan poc coneguda i tan poc apreciada, que sempre farem bé de situar-la enmig d'obres més fàcilment accessibles. Bach, Falla, Beethoven: aquests tres noms ens representen tres èpoques, tres paisatges, tres estils. I amb tot això, cal afegir, tres maneres d'escoltar i tres maneres de comprendre.

L'Ofrena musical de Joan Sebastià és un recull preciós de la música de cambra alemanya. De tot el que ens fou donat d'aquesta obra, res no ens produí tanta impressió com la variabilitat enorme amb què els seus motius se'ns presentaven cada vegada sota un aspecte diferent. Tot i essent sempre els mateixos, són sempre diferents. Aquesta tècnica de composició que s'acosta amb un repertori econòmic d'alguns curts motius, la retrobem en la música moderna i en el propi Falla. Sovint ens sembla escoltar, al llarg de tota una peça, el mateix motiu, la mateixa línia melòdica. Es com un mosaic que sembla només oferir-nos un sol motiu en un nombre infinit de repeticions. Però si ens atensem a mirar-lo de prop, veiem tot seguit que no n'hi ha cap que sigui igual a l'altre i que cada un d'ells és diferent del seu veí per una variació ben sovint imperceptible.

El famós *Septet* de Beethoven per a instruments de vent i corda és un testimoni encisador del millor estil clàssic de Viena. Una certa intranquil·litat en l'execució dels primers compassos d'aquesta obra fou vençuda gradualment i la vetllada acabà en un virtuosisme brillant.

El *Concerto* per a clavecí i instruments, de Falla, té — com digué un dia l'hispanòleg anglès Trend — «una claredat italiana, una espaiositat i una força immediata» sense parell en la literatura musical contemporània, alhora que és una de les peces més típiques d'esperit espanyol en la música moderna. Un dels més il·lustres músics de la nostra ciutat ens deia l'altre dia que no retrobava en aquest *Concerto* l'atmosfera típica de les *Set Cançons Populares* del mateix autor, sinó que, al contrari, el *Concerto* per a clavecí i instruments havia abandonat totalment, al seu judici, el sòl espanyol per a entrar al repertori internacional de la música moderna actual.

En efecte: sovint és difícil poder reconèixer al primer cop d'ull les arrels na-

cionals i folklòriques en una semblant composició moderna. Com Béla Bartók, el gran músic hongarès, Falla representa amb tota pureza l'esperit del seu país, àdhuc quan no utilitza les melodies populars com a base d'una obra. L'esperit folklòric va molt més lluny en aquests dos grans mestres. El moviment rítmic, la tonalitat, les cadències, la pròpia estructura de tota la peça, poden ésser inspirades i transformades a fons per la pròpia essència de la cançó popular. D'aquesta

Falla

manera tot l'estil d'una obra en queda impregnada i modelada i és així com representa l'esperit pur d'una música popular, àdhuc quan les cançons no es poden reconèixer més i han desaparegut en la seva forma ordinària.

Aquest és el cas del *Concerto* per a clavecí de Falla. Els dos temps ràpids, el primer i l'últim, són plens de ritme i de moviment, de color i d'impressió. Àdhuc en el segon temps *giubiloso ed energico* — *In Festo Corporis Christi* — no hi ha gaires temes desenrotllats llargament, pocs fragments melòdics que engendrín en ells mateixos formes completes i convencionals. Tot és concentrat, reduït a la forma més curta i més precisa — en tota l'obra no hi ha ni un compàs superflu o no desitjat pel seu autor —. Falla no es deixa arrossegar per la pròpia música, sinó que, al contrari, només ens deixa entreveure un aspecte molt reduït de la seva riquesa interior.

Per bé que aquesta música no ens sembla mai fragmentària, es podria fer-la cessar en qualsevol moment desitjat; tan densa, tan comprimida, tan essencial és cada motiu, cada fase musical. S'han acabat els dos famosos temes beethovenians que desenrotllen davant nostre tot l'antagonisme de llur essència en un joc lògic i inflexible. S'ha acabat ja la «melodia infinita» del wagnerisme que es presta tan meravellosament a seguir totes les frisanes de l'ànima humana. La música de Falla és objectiva; no vol representar res que sigui fora d'ella. Aquesta música, i sobretot aquest *Concerto*, troba el

seu objectiu en ella mateixa i malgrat les impressions dels sons de campanes en el temps lent, no és expressiva ni impressionista. Aquesta és la raó per la qual aquest concert no és fàcilment accessible.

El públic, cal dir-ho, no fou gaire impressionat pels encisos gairebé scarlattians de l'obra. Poser la culpa d'això recau en la insuficient preparació de l'execució, que no estava pas a l'altura de les exigències rítmiques del *Concerto*.

Diverses vegades hem posat de relleu — sobretot amb motiu de la lamentable representació de l'*Edipus-Rex* al Liceu — que és precisament la música moderna la que exigeix un màxim de perfecció tècnica i de subtilitat en l'execució, si vol ésser ben compresa. Els millors artistes no podrien resoldre les dificultats de Falla amb menys de quinze a vint assaigs. Seria indiscret demanar quant de temps els nostres excel·lents artistes han pogut destinar a la preparació de l'obra de Falla que ens han presentat en el darrer concert de l'Associació de Música «da Camera»?

OTTO MAYER

Notícies de tot el món

ANGLATERRA. — El mecenas Christie ha fet construir una Opera en estil isabelí, la qual ha estat proveïda amb les darreres novetats tècniques. El teatre s'ha bastit en una de les seves propietats, a Sussex, lluny de Londres una hora d'auto. El mes de maig serà inaugurat amb dues òperes de Mozart, *Così fan tutte* i *Les noces de Figaro*. La direcció ha estat confiada a Carl Ebert, ex-director de l'Opera de l'Estat de Dresde.

ESTATS UNITS. — L'Orquestra Filharmònica de Nova York, una de les més antigues entitats musicals del país, està a punt de dissoldre's. Per a subsistir els caldria la quantitat de 500.000 dòlars. El director de l'orquestra ha fet una crida al públic. El dèficit ascendeix a la respectable xifra de 150.000 dòlars.

* L'il·lustre pianista José Iturbi ha dirigit amb èxit l'Orquestra Simfònica de Filadèlfia i ha fet conèixer als inquis pàgines mestres de Granados i de Falla.

HOLANDA. — Pierre Monteux (París) ha fet saber a l'administració del Concertgebouw que a causa d'altres compromisos no li és possible de renovar el seu contracte. D'altra banda, com que no és segur que William Mengelberg pugui reprendre les seves funcions per l'octubre, l'administració de la famosa orquestra holandesa ha ofert a Bruno Walter la plaça de director per als tres primers mesos de la temporada vinent.

SUISSA. — Del 12 al 15 d'agost tindrà lloc a Ginebra un gran concurs internacional de música, en el qual prendran part orquestres senceres i cors. S'han repartit més de 10.000 invitacions. Nombroses entitats orquestrals, militars i orfeòniques han acceptat de concórrer-hi, entre elles una orquestra simfònica del Nord de Finlàndia, una orquestra d'instruments de vent de Xina i els minyons cantaires del Nord d'Àfrica.

Festes del Primer de Maig a Rússia

Per assistir a les Festes del Primer de Maig que es celebren a Moscú, s'ha organitzat, en col·laboració amb la Intourist, agència oficial de l'Estat soviètic, un viatge a Rússia, amb sortida de Barcelona el 22 d'abril i retorn l'11 de maig.

L'itinerari del viatge és: Barcelona-París - Varsòvia - Moscú - Leningrad - Berlín - París - Barcelona.

Demés dels dies que es passen a les dues ciutats russes esmentades, els viatgers tenen un dia per a visitar Varsòvia, un altre

dia per a visitar Berlín i quasi dos dies per a visitar París.

L'interès d'aquest viatge va acompanyat de les excepcionals condicions establertes quant als preus, en els quals està tot comprès pel que fa a pensió completa als hotels, trasllat d'aquests a les estacions i viceversa, gues, etc.

Per a més detalls, cal adreçar-se a VIATGES CATALONIA, Rambla dels Estudis, 12; telèfon 24774. Barcelona.

—No m'amoïnés més. No sé d'on vénen els nens, i si ho sabés, ja faria temps que t'hi hauria enviat!

(Cincinnati Magazine)

—Us heu ficat tres nits seguides al mateix magatzem. Què hi heu robat?
—Un sol vestit, senyor jutge. La meua dona me l'ha fet canviar tres vegades!

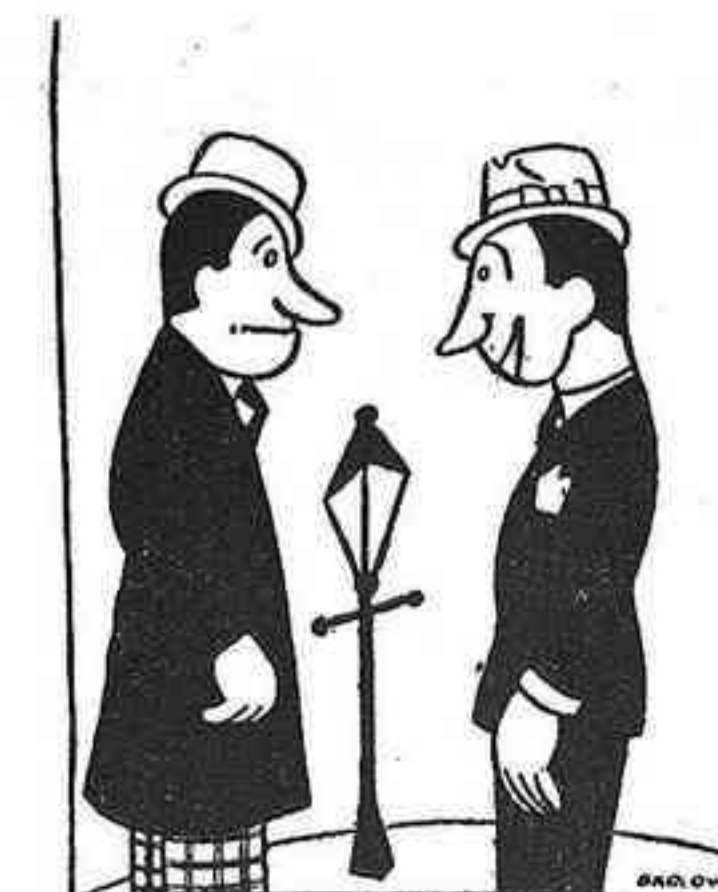
(Dublin Opinion)

ESCEPTICISME

—Sota una col, aquest? Em sembla que m'enreden...

(Razzle)

—Si van malament els negocis? Fins els clients que no paguen han deixat de comprar!

(New Clarion, Londres)

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

CAMISERIA
F. VEHILS VIDAL
32, Avinguda Portal de l'Àngel, 34 7, Plaça Universitat, 7

Camises popelín, colls i punys . . . . . a 7 Ptes.
Camises cèfir, colls i punys . . . . . a 9 Ptes.
Camises popelín extra, colls i punys . . . a 12 Ptes.
Camises seda artificial, colls i punys . . a 18 Ptes.

Sempre VEHILS VIDAL

XOCOLATA

Amatller

CHOCOLATE PURO
CHOCOLATE DE CACAO Y LECHE
NO VAINILLA

ES LA MILLOR

ELS ULTIMS MODELS

CHEVROLET
1934

tenen la suspensió independent
Rodes amb «genolls»
Creació de la General Motors

Proveu 10 Kms. El Cometa de Plata
i no compareu altre cotxe que

Chevrolet 1934

Concessionaris oficials:
AUTOMOVILES, S. A.
Còrsega, 302
entre Rambla Catalunya i Passeig de Gràcia